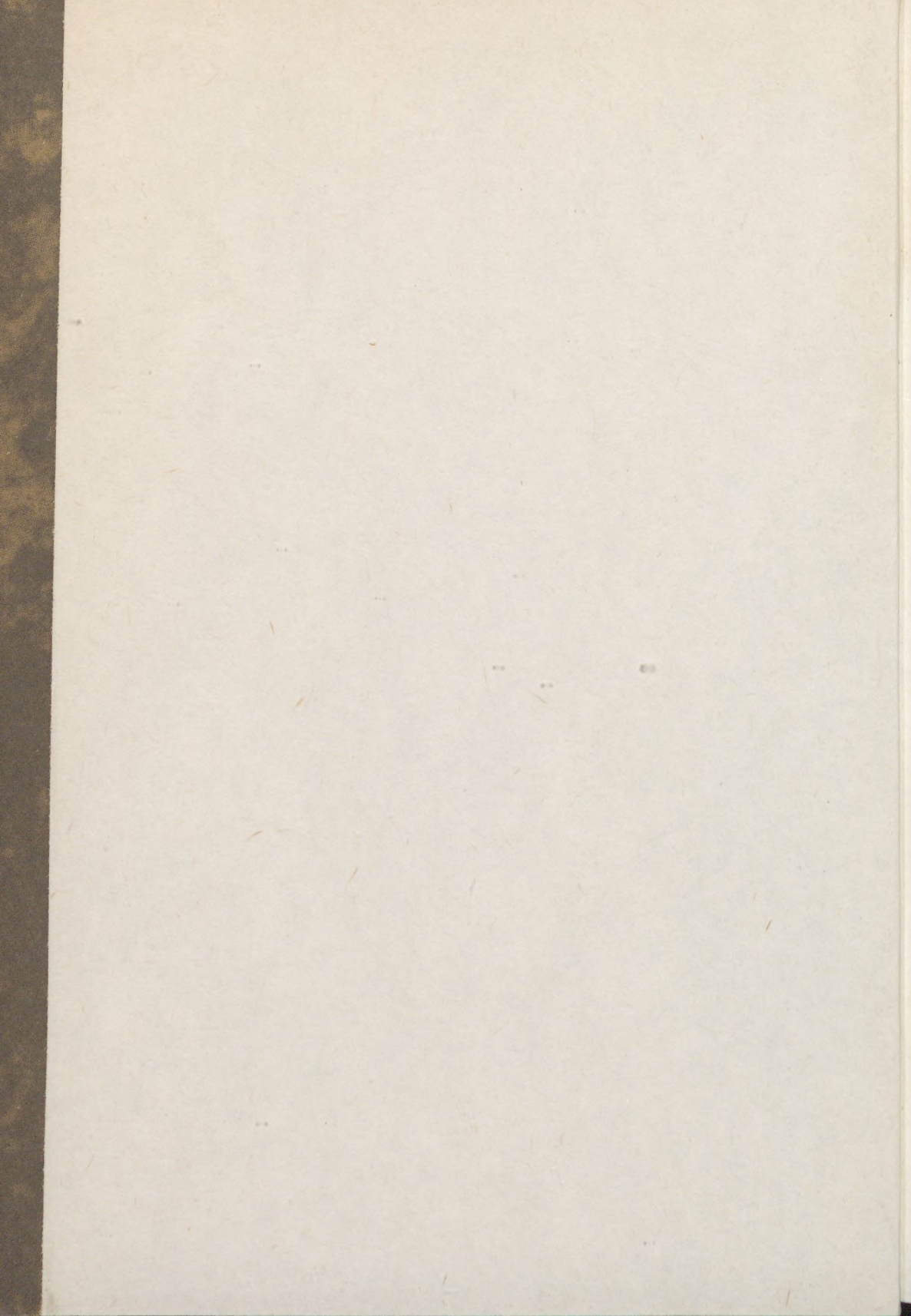
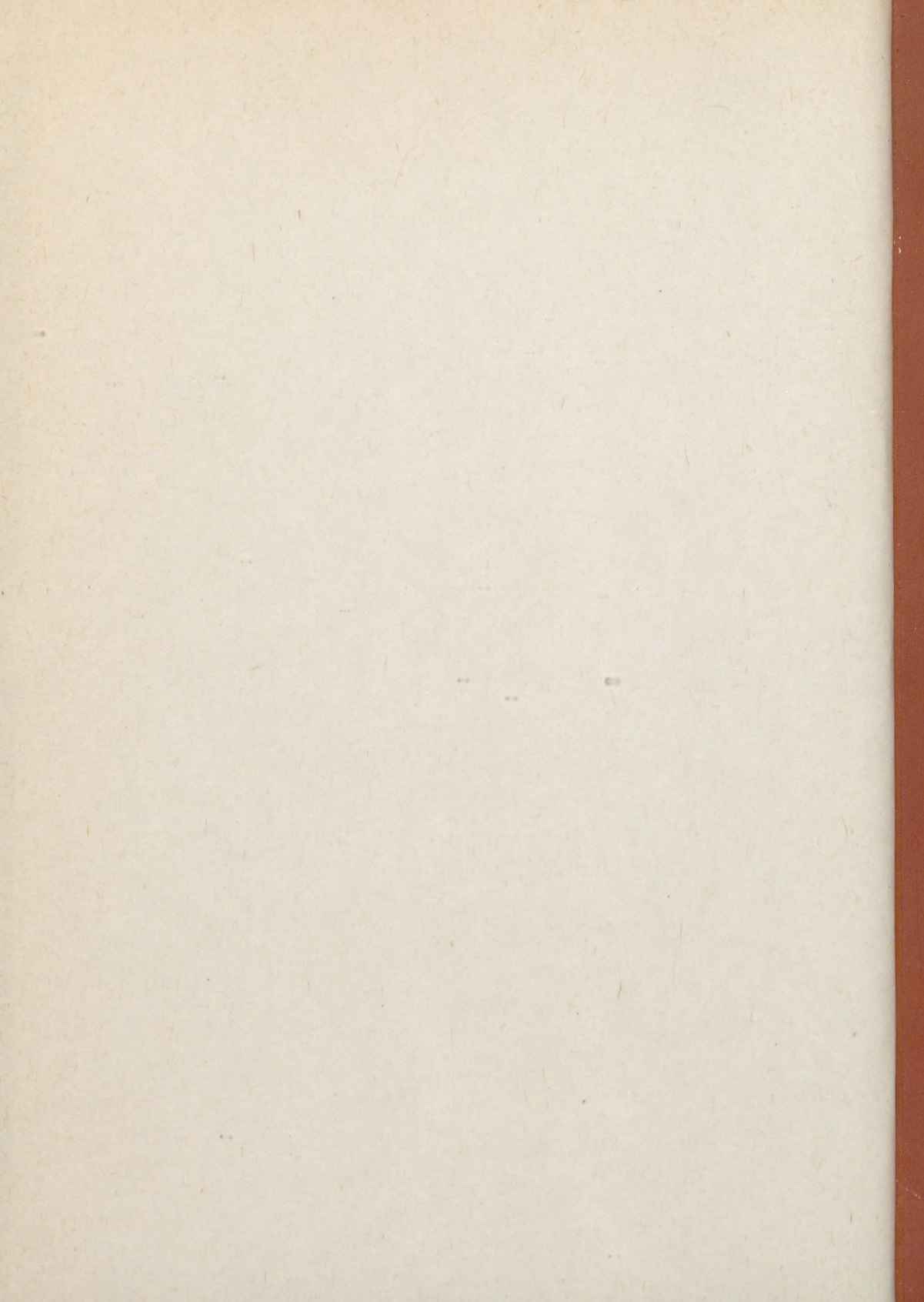

474.893

474893

ARISTOPHANÉS

BÉKE

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

1963

ARISTOPHANÉS

BÉKE

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

1963

597744

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

E I P H N H

ARISTOPHANÉS

BÉKE

FORDÍTOTTA

DEVECSERI GÁBOR

MTA
KIK

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

1963

MORAVCSIK GYULA

474893

TUDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Különlenyomat az Antik Tanulmányok 1962/3—4. számából

M. TUD. AKADEMIA KÖNYVTÁRA

Könyvtári 2990 / 1973. é.

A FORDÍTÓ ELŐSZAVA

Goethének mindenre volt ideje.

Arra is, hogy Aristophanésszal hosszan foglalkozzék, és őt «a Gráciák neveletlen kedvencé»-nek nevezze.

Azóta is folytonosan idézik e megállapítást, mely láttató és erőteljes, csak éppen pontosan az ellenkezője az igaz.

Nem ami a kedvencséget illeti. A Gráciák szerették Aristophanést, s ez a szeretet kölcsönös volt. Az ókomédia legfőbb ihletője Dionysos mellett a Gráciák, az ibolyás kútfők körül táncoló Kharisok azok, akiket az istenek közül Aristophanés a legsűrűbben, a legnagyobb kedvvel és gyöngédséggel emleget pompázatos szépségű kardalaiban. A neveletlenséggel áll másképp az ügy. Mindarra, ami miatt későbbi századokban s mindmáig az olvasó hökkenten kapja fel a fejét (s a színházlátogató sietve lehajtja), Aristophanést *nevelték*. Illetlenségre, mely *ma* és *számunkra* illetlenség; szabadszájúságra, mely *ma* csodálkozó megbotránkozást kelt, s melyet késő utódai nem tudtak és nem tudhattak követni; közéleti csúfolódásra, melyet ugyancsak nem mertek és nem merhettek követni. Ezekre *nevelte* Aristophanést az ókomédia, ezekre a Város, mely az ókomédiát igényelte; ezekkel nőtt — és ezek nélkül nem nőhetett volna — e költő az ókomédia legnagyobb mesterévé. Az ókomédiának, szüreti és termékenységi ünnepek színházi megjelenítésének, törvénye és rendes szabálya volt mindaz a rendkívüliség és látszólagos szabálytalanság, amely Aristophanés komédiáit feszíti. S ha nem botránkoztatja volna meg velük a késői korokat, a maga korában joggal érezhette volna úgy, hogy megbotránkoztatja azt, akinek szolgálatára szegődött: a boristen, komédia-isten Dionysost. Dionysos ünnepeihez mindama szilajság, nyersség, mindenén túlburjánzó jókedv, a termékenységet célzó vágyak minden aristophanésian nyers megjelenítése törvény szerint és az ünnep *szent* részeként tartozott. Aristophanés akkor lett volna illetlen, ha — semmibe véve ihlet és mesterség *szent* szabályait — nem illetlenkedett volna.

A 421-ben bemutatott *Béke*, ha szókimondó nyersségét tekintjük, Aristophanés legfrivolabb darabjának tűnhetnék. Nem sok-e a jóból, még az ókomédiában is, hogy Trygaios, a darab békeszerző hőse, nyílt színen óhajtja magáévá tenni a Szüretet, e kívánatos nőt, akinek társnőjét, az Ünnepelyt a színházi utasítás szerint meztelenül vezetik el az athéni tanácstagok ülésora előtt, hogy a darab végcélját azok is kellőképpen tudják helyeselni? Nem, mert pajzanság és szentség az ókomédiában egy; s a darab épp azért válik a költő minden darabja közül a legszentebbé — mert legszertartásosabbá — ami miatt Aristophanéstól távoli korok frivolnak látták. Primitív népeknél mai napig dívó szokás, hogy a földmívelő bizonyos meghatározott *szent* napokon a mezőn

éli házaseletét, hogy ezzel a lelkesítő példával a természetet utánzásra, nagyobb termékenységre biztassa. E mágikus cselekedet az ókorban már régen a komédia keretébe zárt jelképpé vált, amikor még — vagy éppen ezért — őrizte vallásos varázsát. Hát még, ha a szőlőtermelő Borszűrő-ember, sőt maga a frisseszűrt bor, mint neve sejteti! Trygaiosnak és a Szüretnek készülő szent násza, nagyonis vaskos és egyáltalán nem jelképes aristophanési kísérő szövegével és mozdulataival, nem más, mint betetőzése, megkoronázása a Béke kiszabadításának, visszatérés a Háború valódi és értelmetlen féktelenségéből a Béke megszokott, s az újjászületés jegyében fokozott, természetes, értelmes, az életet szilajon pártoló fékezhetetlenségéhez, mely azért — bármilyen hatalmasan hömpölyög is — mégiscsak a maga medrében, vagy legalábbis a maga kíváncsós árterületén marad, amelyet, ugyancsak hatalmasat, a komédia teremti és biztosít számára.

A szent ünnep tehát időtlen volt, és mint ilyen ihlette, határozta meg, emelte magasba, töltötte meg a komédiát. Maga a *Béke* című komédia — ez ünnepség legközvetlenebb felhasználója és legsajátosabb része — nagyonis időszerű volt. A Nikias-féle, nemsokkal később eredményt is hozó béketárgyalás még tartott, amikor Aristophanés e komédiát a színre hozta. Az eredményt, a békét, ezzel is sürgetve, talán nem kis mértékig segítve is kivívásában. Mindenesetre a harsogóan jókedvű és mesteri komédiaíró legbensőbb lírája az egész athéni közösség leglényegesebb vágyának adott hangot; ugyanazok az erők hozták létre, amelyek a Nikias-féle békét, s közvetlenül ez előtt, tehát ezt segítően is. Ama béke nemsokkal később szomorúan ideiglenesnek bizonyult; a ráirányuló vágyakozás megtestesítője, Aristophanés jelen komédiája időállónak.

Az-e a színpadon is? Két évtizede, a *Lysistraté* kapcsán, megírtam, hogy úgy érzem, a mi századunknak már *olvasója* is a vígjátékok *közvetlen* élvezésében Plautusig (és rajta keresztül természetesen Menandrosig s az újkomédiáig) tud visszamenni, s hogy azon túl visszafelé már kalauzra van szüksége. A szokásos kaluazoló lapalji jegyzetek már az Aristophanést *tanulmányozó* olvasó számára is Aristophanésnak igen sok nagyonis vérbő és közvetlennek szánt tréfáját teszik közvetetté. S ha a magyarázat elmarad, a tréfa nem közvetlenné válik, hanem megsemmisül. S ha Aristophanést az előismeretekkel rendelkező olvasó is csak vissza-visszalapozva és közvetve élvezheti, vajon milyen élvezet várhatja azt a közönséget, amely nem tanulmányt óhajt folytatni, hanem *átengedni* kívánja magát Aristophanésnak, a komédiának. Az újkomédia cselekménye a mai európai dráma számára ad mintát; a laza, revü-szerű, a vidám ünnepi menet külsőségeit és öncélú kavargását villogtató árasztó ókomédiában a mai értelemben vett cselekményt nehéz fölfedezni. Nem hálás feladat keresni s egyáltalán nem igazságos követelni valamely remekműben azt, amit megalkotói és megalkotója nem is óhajtottak beletenni. Ennek tudatában vagyunk. És mégse tennők jól, ha ezért Aristophanés színpadra viteléről lemondanánk. A mai közönség, teljes joggal, jól megépített és kerek drámai cselekményt igényel. Aristophanésnak pedig valamennyi darabjában a cselekmény annyi, hogy valamely közösség valamely áhított célt maga elé tűz, és azt már a darab első felében gyorsan és akadálytalanul el is éri. A darabok második felének még ennyi cselekménye sincs. Ez rendszerint széles teret tár a már elért örömek jegyében történő tombolásnak. És mégis: e darabok nem egymásból következő jeleneteiben is, annyi máig sem túlszárnyalt színpadi zsenialitás szikrázik, nem egységes történetet szolgáló

tréfa-rakétaiban ugyancsak, és ami a legfontosabb: e látszólag összefüggéstelen jelenetek élet és művészet, közélet és egyéni líra oly hatalmas erejű egységéből következnek, hogy Aristophanést, a *színpadi* szerzőt, Aristophanést, a színházban és színházzal tanítót, múzeumba vagy akárcsak könyvtár-polcra tuszkolni vétek volna. Nem is tesszük, és nem is teszük ezt napjainkban. A színházak világszerte úgy oldják meg Aristophanés színrevitelének a megszokottaknál nehezebb feladatát, hogy egyfelől újra jogaihoz juttatják az e darabok megkövetelte revü-szerűséget, másfelől a darabok cselekményét, vagy — a fentebbiek értelmében — cselekmény-lehetőségét, a saját irányában, lehetőleg több Aristophanés-darab részleteinek segítségével, beötvözésével továbbvizik. Nem túl azon a célon, amelyet Aristophanés maga elé tűzött. Így történt ez néhány éve nálunk, mikor a *Lysistratét*, és most, mikor — Karinthy Ferencsel együtt — a *Békét* alkalmaztuk mai színpadra. Az első esetben a *Nőuralom*hoz is, a jelen esetben az *Acharnaibeli*ekhez is hozzányúltunk. Az itt következő szöveg az e munkánk alapját képező fordításom, a *Béke* eredeti szövegének kihagyás és toldás nélküli átültetése.

Arany János Aristophanésa a mai fordító számára megkerülhetetlen és megkerülni nem is óhajtott monumentális mű. Mint a *Lysistraté* átültetésekor már megírtam, számunkra, magyarok számára egy-egy Aristophanés-komédia forrása egyszersmindenkorra már nem egyedül Aristophanés, hanem Arany János is. Mint az új *Lysistraté*ban, az új *Béké*ben is igyekeztem mindazt felhasználni, ami a magyar aristophanési nyelv megteremtőjének kincsesládájából nemcsak kínálkozóan, hanem parancsolóan is a darabba kíváncszott.

A színpadi változatban arra törekedtünk, hogy a szükséges modernizálások mellett, sőt azokon belül is a hiteles Aristophanést mutassuk meg.

Én pedig, a filológiai hűségű átültetésben arra, hogy a természetes élőbeszéd és az ezt elevenentartó színpadi nyelv fokozott érvényesítésével szolgáljam Aristophanésnak — a mi korunkban minden fönt részletezett akadály ellenére egyre világosabb — modernségét.

BÉKE

BÉKE

SZEREPLŐK

Trygaios két szolgája
Trygaios
Trygaios lánya
Hermés
Háború

Hadzsivaj
Földművesek kara
Hieroklés
Sarlómíves
Fegyverkereskedő

Két fiú

(Szín : Trygaios háza és Zeus háza előtt)

(Jobbra Trygaios háza; középen nagy kövekkel elzárt barlang; balra Zeus háza; Trygaios háza mellett istálló. Trygaios egyik szolgája lapátol, egy másik istállóba hordja a trágyát.)

ELSŐ SZOLGA

Adj, adj lepényt a ganajbogárnak, nyomás!

MÁSODIK SZOLGA

Adom no, tömd meg; hogy hamar repedne szét,
és sose zabálna ennél édesebb lepényt!

ELSŐ SZOLGA

Szamárganéből gyúrd s röptsd a másikat.

MÁSODIK SZOLGA

5 Itt van, no, újra. Hát az első merre lett?
Nem falta föl?

ELSŐ SZOLGA

De, Zeusra! elragadta ám,
két lába közt sodorta és befalta mind.
De gyúrd sietve és dagassz csak jó sokat.

MÁSODIK SZOLGA

10 Az istenekre, trágya-gyűjtő emberek,
ne nézzétek, hogy megfulok, segítsetek!

ELSŐ SZOLGA

No most egy fíuszseretőt gyúrd meg neki,
merthogy finomratört ganajt kíván.

MÁSODIK SZOLGA

Nohát

tessék!

(A nézőkhöz.)

Egy vád nem érhet engem, emberek:
hogy abból, mit most gyúrok, tán torkoskodom.

ELSŐ SZOLGA

15 Fű, fű! no még, no újra még, adj újra még,
csak gyúrd.

MÁSODIK SZOLGA

Apollón úrra! Most aztán elég!
Nem állhatok tovább a bűzös lé fölött.

ELSŐ SZOLGA

Így hát a teknőt viszem be, levestől, neki.

MÁSODIK SZOLGA

Hollók étkeül, s vidd csak magadat is vele!

(A nézőkhöz.)

20 Vajon ki mondja meg nekem közületek,
lyukatlan orrot honnan is szerezhettek?
Mert nincs a földön ennél már keservesebb:
ganajtúró bogárnak gyúrní étkeket.

25 Az eb s a disznó, hogyha én egyet szarok,
nyersen befalja. Ez meg itt nagydölyfösen
finnyáskodik, s világért szájba nem veszi,
ha naphosszat nem gyúrom és töröm neki
akárcsak úrasszonyoknak a mézes-csókokat.
De rákukkintok, tán már jóllakott vele;
30 csak így, az ajtórésen át, ne lássa meg.

(Beles.)

Evezz, no dőlj rá; jó, ha folyton így eszed,
és azt, hogy szertepukkadsz, észre sem veszed!
No nézd: az átokfajzat görnyed, úgy zabál;
állát, akár a birkózó, tekergeti,
35 s fejével és a két kezével úgy köröz,
akár a hajósok, kik vastag kötélzetet
teherhajóra göngyölgetnek együvé.
Be undok, ocsmány és falánk egy szörnyeteg!
Mely istenség vetette hozzánk, nem tudom;
40 de hogy nem Aphrodité, azt gyaníthatom,
s a Charisok sem.

ELSŐ SZOLGA

Hát ki?

MÁSODIK SZOLGA

Sejtem, senki más,
csak Zeus, a fennenszékelő, istennyilás.

ELSŐ SZOLGA

45 A nézők közt bizony mondhatja máris egy
tudákos ifju: «Hát miféle szerzet ez?
Mi szükség itt ganajbogárra?» Néki meg

ión szomszédja ezt a választ adja rá:
 «Célzás Kleónra, bízvást úgy tűnik nekem,
 merthogy ganyéval él az is szégyentelen.»
 Dehát megyek be, viszek a féregnek vizet.
(Vizelésre készen, görnyedten el.)

MÁSODIK SZOLGA

50 Megmondom én okát a gyermekeknek is,
 az emberkéeknek és az embereknek is,
 és annak is, ki embereknél emberebb,
 s ki már a legvégső emberkort érte meg:
 az én uramra örület szállt, újszerű;
 55 nem a megszokott, mi rátok, ám egészen új.
 Folyvást az égre bámul, így ni, napra nap,
 s teli torokból Zeusra ordít átkokat,
 ezt mondja: «Haj, Zeus, mit cselekszel már velünk?
 Vesd félre seprőd, ne söpörd ki Hellasunk!»

TRYGAIOS

(Bentről.)

60 Ajaj, hajaj!

ELSŐ SZOLGA

Figyeljetek csak: hangját hallom, úgy hiszem.

TRYGAIOS

Népünkkel, ó, Zeus, jaj, mit mívelsz már megint?
 Nem látod, hogy kicsépled minden városunk!

ELSŐ SZOLGA

No lám, miről épp most beszéltem, itt a baj.
 65 A tébolyából jó mutatóvány volt ez is.
 Most tudjátok meg, mit beszélt, mikor baja
 először jött rá: hajtogatta szüntelen:
 «Hogy is lehetne tüstént Zeushoz érnem el?»
 Sok lenge létrát összetold nagysebtiben,
 70 mászkálni kezd, s tán égbe is jut, úgy hiszem,
 ha nem pottyan le és fejét be nem töri!
 Tegnap meg, nem tudom hová, de messze megy,
 s bogarat hoz, akkorát, mint az Etna-hegy,
 és hogy lovása én legyek, parancsot ad.
 75 Ó meg becézi, paskolgatja, mint csikót,
 s «Pégasosocskám — mondja —, büszke táltosom,
 no, vígy föl engem Zeus apánkhoz hátadon»
 Lessünk be már. Hogy mit csinál, tán láthatom.
 Ó, jaj nekem! Szomszédok, erre, erre mind!
 80 A gazdám, mint lovon, ganajbogáron ül,
 emelkedik, lebeg, s az ég felé repül.

TRYGAIOS

(Megjelenik egy nagy ganajbogár hátán.)

Csak szeliden, szeliden, fülesecském!
ne repülj nekem oly dühödött-szilajon
rögtön, erődben bizón hevesen,
míg ki nem izzadsz, s izmaidat nem
oldja-lazítja szárnyrakelésed.
S kérek, ne lehelj bűdöset rám, mert
hogya ilyet téssz, jobb ha az ólban
itt nálunk meghúzod magadat.

MÁSODIK SZOLGA

Jaj, édes urunk, mily nagyon őrjöngsz!

TRYGAIOS

Csak csönd, csak csönd.

MÁSODIK SZOLGA

Mondd: oktalanul hova lengedezel.

TRYGAIOS

Az egész hellén népért röpülök,
én, érte merész új hős, oda föl.

MÁSODIK SZOLGA

De miért? Az eszed merre szökött el?

TRYGAIOS

Áhítat, csönd! Csúf hangot ne!
Zajt ne, zsibongót, csak köszönőszót!
Mondd, hogy mindenki legyen néma,
s mind a csatornát és pöcegödrt
új téglákkal befalazza hamar,
és a farát eldugaszolja.

MÁSODIK SZOLGA

Nem hallgatok, míg meg nem mondod énnekem,
hogy merre vágyol szállni.

TRYGAIOS

Hát ugyan hová?

Az égbe, Zeushoz.

MÁSODIK SZOLGA

És mi terved van vele?

TRYGAIOS

Az összes hellének nevében járulok
elébe, és megkérdem, mit tervel velük.

MÁSODIK SZOLGA

S ha meg se mukkan néked?

TRYGAIOS

Úgy bevádolom,
hogy pénzért perzsa kézre adta Hellasunk.

MÁSODIK SZOLGA

De, míg csak élek, ezt Bakchosra! nem teszed.

TRYGAIOS

110 Másként nem eshet, így lesz.

MÁSODIK SZOLGA

(*Bekiált a házba.*)

Hej, hó, jaj, hahó!

Picikék! Papátok elpályázik, elszökik
— árvák maradtok, — titkon az égbe távozik.

Elébe hát, szegénykéek, rajta, esdjetek!

(*Trygaios két lánya kirohan a házból.*)

LEÁNY

115 Jaj, apa, jaj apa, hát igaz a hír,
mely a szobánkba hatolt tefelőled,
hogy madarak között tovaszállsz, tova,
tőlem, hollók közibé, valamint a szél?
Szólj, van-e benne való. Mondd meg, ha szeretsz, apa, édes.

TRYGAIOS

120 Sejteni ezt, lánykák, s magam is veletek keserülöm,
hogy mikoron kenyeret kértek, s «apu» így kiabáltak,
nincs házamban a pénznek sem morzsája, se csöppje;
most ha sikerre jutok, s úgy térek vissza, azonnal
kaptok egész kenyeret, meg egész tenyeret tetejébe.

LEÁNY

125 Minő járművel érsz odáig és hogyan?
Hajó s vitorla véled arra nem suhan.

TRYGAIOS

Szárnyas csikó szel vélem ösvényt, nem hajó.

LEÁNY

Miféle ötlet, hogy ganajbogár-csikón
röpülsz az istenekhez égbe, papcsikám?

TRYGAIOS

130 Aisópos mondja egy mesében, hogy csak ez
jutott az istenekhez, a szárnyasok közül.

LEÁNY

Hihetetlenlont mondasz evvel, ó, apám, apám;
az istenekhez eljutott e rosszszagú?

TRYGAIOS

Fölment, a sasra mérgelődve hajdanán,
tojásgurítva állni rajta bosszuját.

LEÁNY

135

Inkább a Pégasosnak szárnyán szállanál,
hatásod akkor az istenekre drámaibb.

TRYGAIOS

No, akkor kétszerennyi abrak kellene;
míg most, ha egyszer ettem, ennek átadom,
egy étkezéssel őt is abrakolhatom.

LEÁNY

140

S ha tengereknek nedv-ölébe hullanál,
ez úszni nem tud, csak repülni — tán kihoz?

TRYGAIOS

E kormány rajtam épp ezért van, majd segít;
a gályám Naxosból való ganajxoszi.

LEÁNY

S minő öbölbe térsz a szárnyalás után?

TRYGAIOS

145

A Píréusban van Bogár nevű öböl.

LEÁNY

Vigyázz erősen, meg ne szédülj és ne hullj
le róla, mert ha sánta léssz, Euripidés
nyelvére jutsz és megtragédiásodol.

TRYGAIOS

Vigyázok is, jó; így hát isten véletek.

(*A leánykák eltávoznak. — A nézőkhöz.*)

150

Ti meg, kikért e hosszú útban fáradok,
három napig se szarni, sem szellenteni!
mert ez, ha fönt az orrlíkába illat ér,
levet magáról, és ahajt legelni tér.

(*A bogárhoz.*)

155

Pégasosom, nosza, vígan váglass,
aranyos-szíjú zabolád zajosan
hegyezett füllel csörgesd fürgén.
Hova tartsz? Hova tartsz? Fintorog orrod
lefelé, a csatornák árka felé!
Bátran! Célunk csak az ég, nem a föld,

160 szárnyadat ottfenn kifeszítve röpülj
 egyenest Zeusnak házmélyébe,
 de a szartól fordítsd orrod el,
 mindennapi étkedtől, messze.
 Ember! mit csinálsz? Ott, aki lent szarsz
 165 pírúsi kis pipikék mellett!
 Te megölsz! Be megölsz! Nem temeted be,
 nem rakodol rá nagy földhalmot?!
 És fölibé nem vetsz friss füveket,
 és balzsamot is nem öntesz? De bizony
 170 ha ezért lebukom, hulltom fejben
 majd Khiosodnak kell lefizetni
 nagy pénzt, a farod gyönyöréért.
 (*A bogár lefelé ereszkedik.*)
 Ó, jaj, be félek, nem tréfából jajgatok!
 Színpad gépésze, kérlek, jól ügyelj reám!
 175 Szellő csikargat máris köldököm körül:
 ha nem vigyázol, ennek a bogár örül!
 De látom már: az istenekhez érkezem,
 Zeus égi háza tündököl fel énnekem!
 Ki itt a portás? Nyissatok hamar kaput!

HERMÉS

(*Bentről.*)

Honnan jön ez az emberhang?

(*Kinyitja a kaput.*)

Ó, Héraklés!

Ez meg miféle átokfajzat?

TRYGAIOS

Lóbogár.

HERMÉS

Te szemtelen gonosz, te undok vakmerő,
 te banditánál banditább csúf gaztevő,
 hogyan kerültél erre föl, te bandita?
 S mi a neved? Nem mondod?

TRYGAIOS

Mondtad: bandita.

HERMÉS

S a nemzetséged? Ki vele gyorsan!

TRYGAIOS

Bandita.

HERMÉS

S apád ki? Mondd.

TRYGAIOS

Enyém? Világos: bandita.

HERMÉS

A Földanyára! nem lehet, hogy meg ne halj,
ha tüstént meg nem mondod nékem, hogy ki vagy.

TRYGAIOS

190

Trygaios, Athmonéból, jó bortermelő,
nem följelentő és nem is pörkedvelő.

HERMÉS

Mért jössz az égbe?

TRYGAIOS

Ezt a húst hozom neked.

HERMÉS

(Nyájas hangon.)

Hogy jöttél ide, szegénykém?

TRYGAIOS

Torkos, látod-e,
hogy nem vagyok neked már oly nagy bandita?
Menj, hívd ki nékem Zeust.

HERMÉS

195

Juhaj, hahaj, röhej!
Az istenekhez egy kicsit sem vagy közel:
mert innen ők épp tegnap költözködtek el.

TRYGAIOS

Mi földre?

HERMÉS

Földre? Mit nem!

TRYGAIOS

Hát?

HERMÉS

Jó messzire,
az ég legislegfelső vége csücskibe.

TRYGAIOS

200

Hogyan maradtál akkor itt te egymagad?

HERMÉS

Gondomra bízva mind az elhagyott javak:
az istenek kancsója, csupra, tálai.

TRYGAIOS

S miért is kellett nekik messzeszállani?

HERMÉS

205 A hellénekre megdühödve mentek el.
 És itt a Háborút hagyták maguk helyett:
 mire kedve szottyan, azt mívelje véletek.
 S ők oly magasra költöztek, mint csak lehet,
 Ne lássák többé háborúskodásokat,
 ne hallják többé semmi bús fohászotok.

TRYGAIOS

210 S mért is tették velünk ezt, áruld el nekem.

HERMÉS

Mert nektek folyton háború kellett, mikor
 békét kínáltak; hogyha Spárta egy kicsit
 följobb került, már mondta mind a sok lakón:
 215 «A két istenre, Attikácska most lakol!»
 De hogyha győzött egy csipetnyit Attika,
 és Spárta kérdezgette: «Békét adtok-e?»,
 ti mondtátok rá rögtön, hogy «Ravasz csalók,
 ne higyjünk nekik — Zeus s Athéna! —; csak legyen
 miénk Pylos, majd jönnek újra szüntelen.»

TRYGAIOS

220 Mit is tagadjam, ez biz ismerős beszéd.

HERMÉS

Ezért, hogy még a Békét láthatjátok-e,
 bizony, nem is tudom.

TRYGAIOS

Csak mondd meg, merre tűnt.

HERMÉS

A Háború egy mély barlangba lökte be.

TRYGAIOS

Melyikbe?

HERMÉS

225 Nézd csak: abba, lent. És látod-e,
 milyen hatalmas sziklákat rakott reá,
 hogy többé meg ne kaphassátok?

TRYGAIOS

S mit kíván
 a Háború mívelni velünk, mondd csak el.

HERMÉS

Egyet tudok csak: egy roppant mozsarat cipelt,
 egy óriásit — tegnap este még — haza.

TRYGAIOS

230

S a nagy mozsár vajon mivégre kell neki?

HERMÉS

Hogy minden várost összezúz, azt terveli.
De távozom, mert már jön is ki, úgy hiszem;
hallom, nagyon dörömböl bentről.

(El.)

TRYGAIOS

235

Jaj nekem!
Hová szaladjak? Hallom én is, hogy mi kong:
a háborús mozsár fülembe zúg-sikong.

(Félreáll.)

A HÁBORÚ

(Jön : kezében nagy mozsár.)

Haj, haj, halandók, bús halandók, sok botor,
a szörnyű fogfájás be gyorsan meggyötör!

TRYGAIOS

240

Apollón isten, ó be szörnyű nagy mozsár!
S a Háború is itt be zord tekintetű!
E szörny tehát a Háború, kitől futunk,
a harcoló, a marsoló, a bős szilárd?

HÁBORÚ

Haj, Prasiai, háromszor, ötször átkozott,
ma szétomolsz, te százszor s többször átkozott!
(Hagymát vet a mozsárba.)

TRYGAIOS

245

No, ebbe aztán kár magunkat ártani,
nézők. Mi gondunk? Búsuljon a spártai!

HÁBORÚ

Haj, Megara, Megara, mily hamar morzsollak el!
Milyen népes vagy, és milyen pépes leszel!

TRYGAIOS

Ajaj, hajajjaj, lám, Megarába mit vetett:
milyen hatalmas duzzadt, csípős könnyeket!

HÁBORÚ

250

Be szörnyen pusztulsz, Szicília, jaj neked!

TRYGAIOS

Sajnállak, sajttá sajtolódsz, szegény sziget.

HÁBORÚ

No, az attikai mézet most rápergetem.
(*Megteszi.*)

TRYGAIOS

Te, hé, másféle mézet önts rá, higgy nekem:
a miénknek ára négy obolos, hát csak kiméld.

HÁBORÚ

Kölyök, te, Hadzsivaj!

HADZSIVAJ

Miért hívsz?

HÁBORÚ

255

Sírni fogsz,
Mit állsz tunyán? Vedd érte ezt a poflevest.
(*Megpofozza.*)

TRYGAIOS

(*Félre:*)

Kemény pofon volt.

HADZSIVAJ

Jaj, gazdám, csípős nagyon!

TRYGAIOS

(*Félre:*)

Lehet talán, hogy fokhagymát kevert belé.

HÁBORÚ

Rohansz rögtön mozsárütőért?!

HADZSIVAJ

260

Jó uram,
nincs az nekünk; csak tegnap költöztünk ide.

HÁBORÚ

Nohát Athénból hozz föl egyet, fuss hamar!

HADZSIVAJ

Futok le, Zeusra!

(*Félre.*)

Mert ha nem, majd bömbölök.
(*Elrohan.*)

TRYGAIOS

(*Félre.*)

Mi lesz belőlünk, árva honfitársaim?
Látjátok ezt a szörnyü vészt, mi vár reánk:

265

az ott mozsárütőt hoz — és a Háború
ültében összezúzza minden városunk.
De adja Bakchos, hogy ne hozza, vesszen el!

HÁBORÚ

Nohát!

HADZSIVAJ

(Visszajön.)

Parancs!

HÁBORÚ

Hozod, vagy nem?

HADZSIVAJ

Hát úgy esett;

270

Athén mozsárütője végkép elveszett,
a bőrkupec, ki föl kavarta Hellasunk.

TRYGAIOS

(Félre.)

Athéna, édes úrnőm, jól is tette, jól,
hogy elpatkolt kellő időben, városunk
javára, s így a főztét nem találta fel.

HÁBORÚ

Hát nem rohansz Spártába tüstént másikért?
Lódulj!

HADZSIVAJ

Megyek már, gazdám.

HÁBORÚ

275

Rögtön visszatérj.

(Hadzsivaj elrohan.)

TRYGAIOS

(A nézőkhöz.)

Mi lesz velünk, ó férfiak? Most itt a baj.
Ha köztetek van egy is, kit Samothraké
földjén avattak, most esengjen jámborul,
hogy ez a futár lent mindkét lábát törje ki.

HADZSIVAJ

(Visszajön.)

280

Ó, jaj nekem, jajnál jajabb jaj, jaj nekem!

HÁBORÚ

Mi van veled? Most sem hozod?

HADZSIVAJ

Mert elveszett

a spártabéliek mozsárütője is.

HÁBORÚ

Hogyan, te átok?

HADZSIVAJ

Kölesönadták Thrákia
földjén, s utána elvesztették, így esett.

TRYGAIOS

(*Félre :*)

285 Zeus két fiára, jól is tették! Meglehet,
még jórafordul minden: bízni, emberek!

HÁBORÚ

No, fogd és vidd a házba vissza holmimat:
csinálók ottbenn én magam mozsárütőt.
(*Háború és Hadzsivaj el.*)

TRYGAIOS

(*Előjön.*)

290 Most zenghetnők a Datis énekét, amit
dalolt, amíg magát dörzsölte délidőn:
«Be örvendem, be vígan ujjongom magam!»
Ma kell nekünk, bizony ma, hellén férfiak,
elvetve mind a pert s a belső harcokat,
295 kihúzni azt a Békét, azt az édeset,
míg vissza nem tart egy másik mozsárütő.
Földművesek, kalmárok, ácsok, mind ide!
beköltözöttek, vendégek, kézművesek,
szigetlakók, mind, és a teljes nép, ide!
300 Kapjatok hamar rudat mind, jó kötéllel jó kapát!
Most lehet jó szellemünkre köszöntenünk jó kupát!
(*A Kar felvonul.*)

KARVEZETŐ

Rajta, mind, ki üdvöt áhít, minden ember, lelkesen,
mind, ki hellén, most segítsen, most gyerünk, most vagy soha!
Hagyjuk ott a harcirendet és a bösz bíbor lepelt:
mert e Lamachost-utáló drága szép nap földerült.

(*Trygaioszhoz :*)

305 Mondd ki, mit kell most csinálnunk, jó dologra most vezess;
nem fogok ma semmi munkát megtagadni, nem bizony,
míg rudakkal, gépezettel napvilágra nem vonom
azt az úrnőt, azt a szentet, azt a szólókedvelőt!

TRYGAIOS

310 Csöndesebben, csitt! Nehogy még kedveteknek víg zaja
felriassza és kihívja házából a Háborút.

KARVEZETŐ

Íly parancsnak hallatára nem vigadnunk nem lehet;
haj, be más, mint az, hogy «három napra hozni étkeket»!

TRYGAIOS

315 Most a lenti Kerberostól óvakodni emberek!
 hogy pöfögve és ugatva, mint mikor még itt lakott,
 meg ne gátoljon kihúznunk istennőnk a kő alól.

KARVEZETŐ

Senki tőlem nem rabolja messze többé azt a nőt,
 csak szorítsam két karomba, bár csak egyszer. Haj, juhaj!

TRYGAIOS

Hogyha el nem csendesedtek, még megöltök, emberek,
 mert kiront a Háború és talpa mindent eltemet.

KARVEZETŐ

320 Csak kavarjon és zavarjon és tiporjon szerteszét,
 már ma estig mégse tudja tönkretenni kedvemet.

TRYGAIOS

Emberek, hát megbomoltok! Jaj, az istenekre, ne!
 Szép ügyünket tönkre ropja tomboló vad táncotok!

KARVEZETŐ

325 Bárha ropni nem kívánom, nem biz én — e drága hír,
 hogyha lábam visszafognám, akkor is csak tánéra bír.

TRYGAIOS

Folytatod? Ne tedd, barátom, hagyd el immár táncodat.

KARVEZETŐ

Íme lássad: abbahagytam.

TRYGAIOS

Csak beszéled, nem teszed.

KARVEZETŐ

Egy szökellést hogyha engedsz, több se kell már, mint ez egy.

TRYGAIOS

Ezt az egyet és ne többet! Jól van, aztán csöndesedj.

KARVEZETŐ

330 Abbahagyjuk, hogyha néked evvel bármi jót teszünk.

TRYGAIOS

Lám, hisz így se szünteted meg.

KARVEZETŐ

Ezt a lábunk hogyha már
 fölvetettük, földre-tesszük — engedd — ezt a jobbikat.

TRYGAIOS

Ezt az egyet — ámdé aztán már ne bosszants! — engedem.

KARVEZETŐ

335 Csakhogy mégis föl kell dobnom ballábam a jobb után.
 Úgy perdülök, úgy purcintok, pajzsom vígan elvetem,
 mintha vénkorom levetném, még annál is jobb nekem.

TRYGAIOS

Jóelőre mért örültök? Nem tudunk még biztosat;
 hogyha már mienk a Béke, akkor gyúljon kedvetek
 340 és rikoltsatok nevetve,
 mert biz akkor már szabad lesz
 enni, nőszeni és aludni,
 ünnepekre összegyűlni,
 kéjt csiholni,
 345 iddogálni, bort locsolni,
 ihajt, juhajt kiáltani.

KAR

Jaj, csak érjem én meg azt a szép napot, lássam is!
 Túrtem eleget, mikor
 háltam a daróctakarón,
 miként ama Phormión;
 zsémbelődő bamba bírát bennem immár nem találsz ...

TRYGAIOS

... sem keservest, sem mogorvát, mint idáig, sem dühöst ...

KAR

350 ... megszelídülök nagyon,
 megfiatalodva, amért
 így a gondtól ment vagyok.
 Mert elegendem volt az idő-
 355 ből, ami olyan keserű
 és szigorú volt velünk,
 míg a Lykeionban ki-be jártunk, dárdahordva, pajzsosan.
 Most, nosza, beszélj: mi is az,
 mit ha cselekszünk, megörülsz;
 mert te vagy erős vezetőnk,
 360 kit ma minekünk a jósors adott.

TRYGAIOS

Lássuk, hová gurítjuk a sziklát innen el.

HERMÉS

(Jön.)

Te vakmerő, te bandita, mit nem tervezel?

TRYGAIOS

Én? Semmi rosszat, mint kimondta Killikón.

HERMÉS

Szegény, te, véged!

TRYGAIOS

365 Csak ha rámjut majd a sors.
Hermés vagy, így a sorsban kedvezhetsz, tudom.

HERMÉS

Meghaltál, véged..

TRYGAIOS

És vajon melyik napon?

HERMÉS

Tüstént, azonnal.

TRYGAIOS

Nem vásároltam pedig
lisztet, se túró, mint ki veszni — hadba — megy.

HERMÉS

De mégis meg vagy löve.

TRYGAIOS

370 Hogy van az tehát,
hogyan észre nem vettem, milyen szerencse ért?

HERMÉS

Hát nem tudod, hogy Zeus kimondta: meghal az,
ki ezt kiássa, s rajtakapják?

TRYGAIOS

Így tehát
mindenhogyan meg kell hogy haljak?

HERMÉS

Meg bizony.

TRYGAIOS

375 No, úgy malacra, három drachmát kölesönözz:
avattatásra kell, előbb, mint meghalok.

HERMÉS

Fennendübörgő mennyköves Zeus!

TRYGAIOS

Jó uram,
az istenekre kérlek, engem föl ne adj!

HERMÉS

Nem hallgatok, nem.

TRYGAIOS

A húdra kérlek, mit neked
szívvel-lélekkel hoztam én, már csendesedj.

HERMÉS

380 De Zeus engem küld a bús — nemlétbe, kedvesem,
ha harsogással nem jelentem tetteted.

TRYGAIOS

Ne harsogj, esdve kérlek, édes Hermikém.

(A Karhoz :)

Emberek, mit álltok itt ily megriadva, hangtalan.
Szóljatok, ti megkukultak, mert ha nem, majd harsog ez.

KAR

385 Meg ne tedd, Hermés urunk, ne, semmikép se tégy ilyet,
hogyha jut eszedbe még
íze malacomnak, amit
áldozatul adtam én,
hogy nem áldoztam hiába, most e bajban megmutasd.

TRYGAIOS

Görnyedeznek, esdekelnek; meg se hallod, jó urunk?

KAR

Ránk ne mérgesedj megint,
míg neked így könyörgünk,
390 visszanyernünk őt ne tiltsd;
légy kegyes urunk nekünk,
embereidet szerető,
adakozó istenünk,
395 Peisandros szemöldökét és forgóját ha gyűlölöd.
S áldozunk mi folytonosan
felvonulós, tündökölő
áldozatokat, dicsé-
rünk, esedezünk tehozzád, uram.

TRYGAIOS

400 Esengve kérlek, halld meg őket nyájasan,
hadd tudjanak tisztelni inkább, mint előbb.

(Félre.)

Mert tolvajok mind, és ma inkább, mint előbb.

(Hangosan.)

S jelentek néked egy szörnyű ügyet magam,
mely minden isteneknek ellenére van.

HERMÉS

405 Gyerünk, jelentsd; tán még meglágyítsz vele.

TRYGAIOS

Tudd meg tehát: a Hold s a csalfalelkű Nap
rég ellenségeitek, szívükben kész a csel:
egész Hellast a barbároknak adni el.

HERMÉS

És miért akarják tenni ezt?

TRYGAIOS

Mert áldozunk
410 mi, Zeusra! nektek, ám a barbárok nekik
áldoznak egyre. Hát ezért kívánnak ők
mindőtöket megölni, hogy majd önekik
jusson, mi most az isteneknek, mind a jó.

HERMÉS

415 Ezért csenik hát rég a nappal csücskeit,
szekérelhaitva folyton elrágják körét.

TRYGAIOS

Úgy, Zeusra, úgy! Ezért hát, Hermés, jér velünk,
segíts nekünk napfényre hozni azt a lányt.
Megüljük majd a Panathénaiát neked,
és mind a többi isten ünnepét neked,
Démétér, Hermés, Zeus, Adónis ünnepét;
s a háborútól mentes többi város is
neked, Vészharító Hermésnek áldozik.
S még sok más jó is jut neked. De most előbb,
boráldozó helynek tőlem ezt kapod.

HERMÉS

425 Az arany iránt mindig volt bennem irgalom.

TRYGAIOS

Jól van így: a dolgozókra, emberek! Kapát elő!
Hengerítsétek ki onnan, tűnjék az a sziklakő!

KARVEZETŐ

430 Megcsináljuk, csak segíts te, istenek közt fő-okos,
mester-szóval adj parancsot, mondogatva, mit tegyünk:
láthatod majd, hogy szavadra nem silányul ügyködünk.
(*A Kar együvé tömörül.*)

TRYGAIOS

(Herméshez.)

A csészét gyorsan add kezembe, hogy fohászt mondjunk s dologra csészélkedjünk, rajta csak!

HERMÉS

Tölts és loccsants!
Áhítat, csend. Áhítat, csend.

435 Könyörgünk, áldozatot locsolva, hogy napunk,
e drága szép nap, felderítse Hellasunk,
s ki most velünk kötélvonásra lelkesül,
kezébe pajzsot már ne nyomjanak soha.

TRYGAIOS

440 Ne, Zeusra! békén éljek, szép mucám legyen
s döföljem egyre — parazsamat a tűzhelyen.

HERMÉS

S ki mégis inkább áhitozna háborút,
tedd, Bakchos ur, hogy mindig is legyen nyila ...

TRYGAIOS

... mit könyökesontjából kell kirángatnia.

HERMÉS

445 S ki hadvezér szeretne lenni, és a fényt
irigylő tőled, úrnóm, Béke, járjon az ...

TRYGAIOS

... Kleónymosként majd a bős csaták során.

HERMÉS

S ha dárdahegy-kovácsoló, ha pajzskupec
— hogy áruját eladja — kíván harcokat ...

TRYGAIOS

... korpát egyék csak, bős kalóz kezek között.

HERMÉS

450 S ki fővezér kívánna lenni, s nem segít,
vagy szolgál, és csatában szökne messzire ...

TRYGAIOS

... kerékre vonva meg kell korbácsolni azt.

HERMÉS

Javunkra válják. Hej, ié, Paián, ié!

TRYGAIOS

Kaján a Paián, hagyd, csupán ié-t kiálts.

HERMÉS

455 Pajzán a Paián, mégis azt kiáltom én!

TRYGAIOS

Hermés, Charisok, Hórák és Szerelmi Vágy!

HERMÉS

Arést nem mondsz?

TRYGAIOS

Nem.

HERMÉS

Enyaliost?

TRYGAIOS

Azt sem ám!

(*Kötelet eresztenek a mélybe.*)

HERMÉS

No, kapj kötélre, és a sziklát vond velem.

KAR

No, rajta!

HERMÉS

460

Rajta, húzd meg!

KAR

Hát rajta!

HERMÉS

Még egy kicsit!

KAR

No, húzd meg, no rajta!

TRYGAIOS

465

Nem húzzák mind úgy, ahogyan kell.
Lustálkodtok? Hátráltattok?
Sírni fogtok, boiótok!

HERMÉS

Húzd meg.

TRYGAIOS

Húzd meg, haj!

KAR

(*Herméshez és Trygaioshoz.*)

És ti, ti ketten? Húzni! Mi lesz már?

TRYGAIOS

470

Hát nem húzom s csüngök rajta,
és nem buzgón csimpajkodva?

KARVEZETŐ

Mért nincs akkor látszatja?

TRYGAIOS

(Egy karbelihez.)

Hó, Lamachos! Mit állsz utunkba, hadvezér?
Odébb veled! Mumusod itt sokat nem ér.

475 Az argosi is mind régen oly rest, mind mulat,
hogy vergőlődünk itt a roppant súly alatt,
bár kétfelől is jut kezéhez élelem.

HERMÉS

A lakónok húzzák férfimódra, édesem.

TRYGAIOS

480 Ahány famunkás van, tudod jól, mind nagyon
vagyódva vonja; ám a kovács nem engedi.

HERMÉS

Megara is csak semmit tesz: húzzák ugyan,
de mint ebkölykök, marcangolva, szerteszét ...

TRYGAIOS

Mivelhogy, Zeus! az éhségtől mind félhalott.

HERMÉS

485 Semmit nem érünk így el, emberek; gyerünk,
egy-lélekkel kell együtt újrakezdenünk.

KAR

Csak rajta!

HERMÉS

Rajta, nocsak!

KAR

Csak rajta!

HERMÉS

Zeusra, rajta hát!

490

KAR

Nem mozdul eléggé.

TRYGAIOS

Nem szörnyűség?
Húzzák itt, ott visszábbrántják!
Argos! majd jól elverlek.

HERMÉS

Rajta, most!

TRYGAIOS

Rajta, haj!

KAR

Van, kinek itt álnok a lelke.

TRYGAIOS

(Az athéniakhoz.)

Most hát, békét vágyton vágyók,
markoljátok, jól húzzátok!

KAR

De van, ki vissza is fog!

HERMES

500

Hát nem pusztultok innen, Megara-béliek?

A Béke gyűlöl titeket, jól emlékezik:

először épp ti fokhagymáztátok be őt.

S az athéniaknak annyit mondok: szűnjetek

505

mindig csak onnan húzni, hol most tépitek:

be elfoglal sok vad pereskedésetek.

Hanem ha őt ki óhajtjátok menteni,
a tengerpart felé kell hogy letérjete.

KARVEZETŐ

No, emberek, földmívesek, ragadjuk meg csupán mi!

HERMÉS

Bizony, földmíves férfiak, jobban megy ez tinektek.

KARVEZETŐ

510

Azt mondja, jól megy; rajta hát, egy szívvel minden ember!

TRYGAIOS

Földmívesek húzzák ki csak, nincs más, ki megtehetné.

KAR

Nosza, most, nosza, mind!

HERMÉS

Hisz szinte már meg is van.

KAR

515

Ne hagyjuk abba most, hanem
feszítsük emberül, no még!

HERMÉS

Nocsak, hisz íme itt van!

KAR

No rajta most, no rajta mind!

No rajta, rajta, rajta, rajta, rajta, rajta!

No rajta, rajta, rajta, rajta, rajta mind!

(A Béke, Szürettel és Ünneppellyel a barlangból megjelenik.)

TRYGAIOS

520 Úrnóm, dús fürt adója, mint köszöntselek?
 A tízezerkorsós beszédet hol vegyem,
 szólnom tehozzád? mert hisz otthon nincs nekem.
 Légy üdvözölt, Szüret, s te is, te Ünnepest.
 525 Be ékes orcád van neked, te Ünnepest,
 s be szívyszerinti édes is lehellested,
 mint hadszünet s mirrháson omló illat-ár!

HERMÉS

S nem mint a táborokban az élelemkosár?

TRYGAIOS

Jaj, undok ember förtelem-fonadéka az.
 Eceteshagymaböffenetbúzt párolog,
 530 ez itt gyümölcsös évszakot, vendéglést
 fuvolát, bordalt illatoz, fenyőrigót
 Sophoklés-dalt, Euripidés-danát. . .

HERMÉS

Vigyázz!
 nehogy hazudj, mert majd jajongasz: nem szeret
 az Ünnepest költőt, ki folyton csak perel.

TRYGAIOS

535 . . . borostyánt és borsákat, bégető barit,
 mezőre szálló nőket, ringó kebleket,
 beszívott szolgálánykát, feldőlt kelyheket,
 és annyi más jót.

HERMÉS

Most eredj és lásd, hogyan
 csevegnek egymással szelíden a városok,
 540 kacagva, mert közöttük immár béke van. . .

TRYGAIOS

Pedig szemük körül nagy foltok kékje van,
 és rajta köpöly, mind így jártak a harc alatt.

HERMÉS

S most jól figyeld meg nézőink ábrázatát,
 hogy eltaláld a mesterségüket.

TRYGAIOS

Ajaj!

HERMÉS

545 Nem látod azt a sisakforgó-készítőt,
 mint tépi fürtjét?

TRYGAIOS

S a kardkovácsnak ott miként
fújtatott a fejszés, fenékből, épp imént?

HERMÉS

De nézd, a sarlómíves ott hogyan vigad!

TRYGAIOS

S a dárdamívesnek milyen fityiszt mutat!

HERMÉS

550

Útjára indítsd: menjen a földmíves-csapat.

TRYGAIOS

555

Hallgass reám, nép: menjen a földmíves-csapat
földművelő-szerszámaikat ragadva már
gyorsan a rétre, dárda nélkül, kopja nélkül, kardtalan;
mert minálunk mindenütt már édes, enyhe béke van.
Rajta, paíánt zengedezve, mind a rétre, emberek!

KARVEZETŐ

Ó, te várt nap, földmívesnek és igaznak vágyva várt;
dús gerezded mily örömmel áhitom köszönteni,
és fügéid, melyeket, még ifjan, én ültettem el:
sok-sok év után a lelkem minden termést átölel.

TRYGAIOS

560

Istennőnkhöz most először hála-dalra emberek:
sisak-forgót, pajzson-Gorgót mert mirólunk messzevitt;
és utána jó tanyánkra, otthonunkba, indulás!
csak veszünk még jóelőre a mezőre sóshalat.

HERMÉS

565

Haj, Poseidón, sűrű rendjük mennyire ékesnek tűnik!
Élénk, mint a díszebéd, és mint a sütlepény, tömör.

TRYGAIOS

570

Zeusra! immár jó kapánk is fölszerelve tündököl,
háromágú rögtörő vas fénye villan égre föl.
Szóló közt a szép barázdát rendbehozzák kedvesen.
Rétre menni velük együtt vágyom én is végtelen,
és kapámmal tenni-venni végre-végre földemen.
Emlékezzünk, emberek, mind,
hajdanán-élt életünkre,
mit nekünk a Béke nyújtott,
sok tömött aszalt gyümölcsre,
mirtusokra és fügékre,
és az édes must levére,

575

ibolyákkal koszorúzott
forrásokra, és az olajra
mikre vágyunk,
580 mindezért az istennőnek
zengjetek most háladalt.

KAR

Üdv neked, te édes úrnő, jöttöd oly jó öröm!
érted epekedtem én,
585 isteni, te, vágytam a me-
zőre kiosonni már.
Mert, te vágyva várt, te voltál legfőbb hasznunk mindig is,
mindnek, aki csak paraszti
életet él, mert minékünk
590 csak te vagy, ki kedvezel.
Mert gyönyörűt, édeset
osztva nekünk ingyen adott
drága kezed egykoron.
595 Pörkölt búzánk, édes üdvünk voltál nekünk, úgy bizony.
Rádmosolyog sok buja fürt
és a fügek friss rügyei
és ami nő a mezőn
600 mind örömmel így fogad nyájasan.

KARVEZETŐ

Oly sok éven át mitőlünk miért hogy elmaradt e nő,
istenek legnagyobbja, ezt regéld most el nekünk.

HERMÉS

Hát, ti böles földművelők, csak hallgassátok szózatom,
605 hogyha egyszer tudni vágytok, mint veszett és tűnt el ő.
Tudd, először Pheidias volt az, ki rosszul bánt vele;
Majd Periklés, félve, hogy tán rá is annak sorsa jut,
s tudva, hogy ti marni tudtok s marni vágytok, féltiben
még előbb, mint nagy baj érné, felgyújtotta városunk:
610 a Megara-rendeletnek csöpp szikráját vetve be,
fújt oly háborút belőle, hogy füstjétől könnyezett
mind a teljes Hellas, itt is és amott is mindenütt.
Ezt a szőlőtöke hallva, jajgatott és reszketett,
és a hordó megdühödve összekoccant mind nagyon,
és a Béke, nem kerülván csöndesítő, messzetűnt.

TRYGAIOS

615 Apollónra! ezt biz eddig nem hallottam senkitől,
sem, hogy ennek Pheidiással hogy s miképpen volt köze.

KARVEZETŐ

Én se, csak most. Hát azért oly szép e Béke arca, mert
Pheidiashoz tartozik. Lám mennyi mindent nem tudunk!

HERMÉS

Erre aztán észrevették mind a hódolt városok,
 egymás ellen mint dühödtök, mint vicsorgattok fogat,
 ellenetek cselt eszeltek, hogy lerázzák az adót,
 kincset adva vesztegettek véle sok-sok fő-lakónt.
 Ők mint csúfhaszonlesők és másvidékit-gúnyolók,
 csúfra eldobták e Békét, háborút ragadva meg:
 így a földműves-seregre az ő hasznuk kárt hozott:
 mert viszontbosszulva keltek háromsoros nagy hajók
 innen, és a vétleneknek ették föl gyümölcseit.

TRYGAIOS

És igazsággal bizony, mert ők az én függéimet,
 ültetvényem, nevelésem mind kivágták, úgy bizony.

KARVEZETŐ

Zeusra, így van, kedvesem, mert kőhajítva nékem is
 összetörték hatmedimnos-öblű jó edényemet.

HERMÉS

Majd utána, hogy a munkás nép a rétről visszagyűlt,
 hogy szokásosan miképp is adták el, nem tudta még,
 ámde szőlőmagva nem volt és függéje sem került,
 hát a szónokokra bámult: és e szónokok bizony
 tudva jól, hogy gyámoltalan s tisztelen, ki pénztelen,
 vasvillás kiáltozással messzeverték ezt a nőt,
 bárha gyakran megjelent és vágyva vágyta otthonát;
 megrázták a vastagabb, a dúsabb harcitársakat,
 oly koholt vádat kiáltva, hogy Brasidashoz szítanak.
 S mint az ebkölyök, ti őket szertetépítetek mohón:
 mert a város éhen sápadt s félelmében bármit is
 lódított elébe bárki, azt befalta szívesen.
 Mások látva, mily csapástól estek össze társaik,
 színarannyal a csapdosóknak száját tömték szorgosan,
 őket így dússá emelték, és eközben Hellasunk
 néptelenné vált, ti észre sem vettétek. És aki
 ezt cselekedte, bőrkupec volt.

TRYGAIOS

Uram, Hermés, hagyd csak el!

Szót se róla! Hadd maradjon ott alant, hová került:
 mert ez az ember, mindörökké csak tiéd már, nem miénk.
 Mind, amit mondhat szíved felőle
 hogy ravasz volt, míg csak itt élt,
 szófecsérlő, feljelentő,
 és zavargó és habalygó,
 minden ily gyalázatot ma
 tennen emberedre szórsz.

(A Békéhez.)

De, úrnőm, hát te mért-is hallgatsz? Válaszolj.

HERMÉS

A nézők előtt megszólalni nem kíván:
neheztel rájuk a régi nagy sérelmekért.

TRYGAIOS

660 No, akkor hát neked magadnak súgja meg.

HERMÉS

Hogy érzesz hát irántuk, mondd meg, édesem,
legpajzsutalóbb úrnő, mondd meg énnekem.

(A békéhez hajol.)

Jó, hallom, értem. Ez hát vádad ellenük.
665 Hogy szemetekre mit vet, halljátok tehát.
Pylos után, azt mondja, önként jött s hozott
nagy telt kosárral jó sok békeáldomást,
de itt a gyűlés háromszor szavazta le.

TRYGAIOS

Bizony hibáztunk; mégis, adj bocsánatot:
hisz akkor bőrös-pajzsainkba szállt eszünk.

HERMÉS

670 De csitt, figyelj csak, mit kérd tőlem már megint:
ki volt leginkább ellensége álnokul,
s ki volt barátja, fegyvernagyvást sürgető.

TRYGAIOS

Legislegjobb barátja volt Kleónymos.

HERMÉS

675 Milyennek látszik ez a Kleónymos, felelj,
a háborúban?

TRYGAIOS

Deréklelkű, csak épp nem az
az apja, akit apjának vall. Mert mikor
csatába indul, pajzsát tüstént elveti,
s a zabföldön lelik meg őt, így hát zabi.

HERMÉS

680 Most is figyelj csak, mit kérdez tőlem megint:
a Pnyx kövén ki az, ki most uralkodik.

TRYGAIOS

Hyperbolos, ki ott hatalmat birtokol.

(A Békéhez.)

De mit téssz, úrnőm? Miért fordítod el fejed?

HERMÉS

A nép elől; mivel neheztel ám reá:
vezérül mért is választott ilyen gonoszt.

TRYGAIOS

685

Hisz semmibe vesszük úgyis, csak hogy úgy esett:
nem volt a népnek épp kihez fordulnia
és meztelen volt — hát magáravette őt.

HERMÉS

S a város evvel vajjon mit nyert, kérdezi.

TRYGAIOS

Jobban tudunk tanácsot tartani.

HERMÉS

És hogyan?

TRYGAIOS

690

Mivelhogy az mécskészítő. Odáig ám
csupán homályban tartogattuk a dolgokat,
s ma minden ügyben mécsfénynél tanácskozunk.

HERMÉS

Ó, ó,
mi mindent kérdeztet velem tőled.

TRYGAIOS

No mit?

HERMÉS

695

A tűnte óta történt régi dolgokat:
először is mit tesz Sophoklés, kérdezi.

TRYGAIOS

Jól van, de nagy csoda történt véle.

HERMÉS

Mily csoda?

TRYGAIOS

Sophoklésből Simónidésszé változott.

HERMÉS

Simónidésszé?

TRYGAIOS

Azzá: bárha vén s rohadt,
pénzért hajózni kelne még gyékényen is.

HERMÉS

700

No és Kratínos, a bölcös, megvan még?

TRYGAIOS

Ő, mikor

a lakónok jöttek, meghalt.

HERMÉS

És miben?

TRYGAIOS

Miben?

A szél megütötte: semmiképp se bírta ki,
 hogy szeme előtt beverték egy borral teli
 hordót. S a város még mi mindent szenvedett!
 Nem is hagyunk el téged, úrnőnk, már soha.

705

HERMÉS

Nohát eredj, és vedd nőül e Szüretet,
 tedd asszonyoddá: kinn a mezőkön lakj vele,
 és nemzz magadnak véle szőlőfürtöket.

TRYGAIOS

Jőjj, kedvesem, s engedd, hogy megcsókoljalak.
 De mit gondolsz, nem árt meg így sok év után,
 uram, Hermés, ha most a Szüretnek rontok így?

710

HERMÉS

Akkor nem, hogyha a ménta főtt levét iszod.
 De ezt az Ünnepeélyt vezesd, sietve vidd
 a Tanácshoz, melyhez régidőben tartozott.

TRYGAIOS

Te, Ünnepeélyvel végre már boldog Tanács,
 a levest három napig be vígan szürcsölöd,
 s be sok kifőtt pacalt eszel majd s mennyi húst!
 Kedves Hermés, élj boldogan!

715

HERMÉS

Ember, te is
 örömmel indulj, s emlékezz majd énreám.

TRYGAIOS

Ganajbogárkám, rajta, röppenjünk haza!

720

HERMÉS

Barátom, az már nincsen itt.

TRYGAIOS

Hát merre tűnt?

HERMÉS

A Zeus-szekerében hordoz immár mennykövet.

TRYGAIOS

Dehát honnan kerül szegénynek élelem?

HERMÉS

Ambrosiát Ganymédésből falhat ott.

TRYGAIOS

725

De hogy megyek le akkor én?

HERMÉS

Jól, légy nyugodt:

Ez az istennő levisz majd.

TRYGAIOS

Lányok, erre csak,
kövessetek sietve, mert hisz oly sokan
vagyón meredve várják érkezésetek.

KARVEZETŐ

730

No, örömmel eredj, míg itt mi a szín kellékeit őrzeni adjuk
a kísérő színpadi szolgáltnak, mivel oly sok e téren a tolvaj,
ki a színpadnak közelébe szokott csavarogni s a csínyeit űzni.
Nosza emberül őrizzétek emitt mindezt; mi pedig szavainknak
ösvényét és mit az elménk hord, a közönségnek kidaloljuk.

735

Meg kéne a vesszősöknek verni az oly komédiaköltőt,
ki magát dícséri a színpad előtt anapaestusi versezetekben.
De azért, Zeus lánya, ha van vígjátékszerző, ki a legelső
valamennyi közül, neve nagy, s méltó becsülésre az emberi nemben,
a mi verstanítónk hiszi azt, hogy a nagy dícséretet érdeme kapja
Mivel ő egyedül szüntette a sok versenytárs régi szokását,
740 hogy a rongyos gúnyát gúnyolták s hogy a tetvekkal tusakodtak;
nagyevő Héraklések seregét ő szórta ki innen a színről,
meg az éhenkórászt és szökevényt, a csalót, meg a botba-bebotlót,
745 kin a másik szolgál mulat, csúfolja sebet, s kérdezgeti tőle:
«Nyomorult, mondd meg: mi esett bőröddel? Tán bordádra a korbács
iszonyú haddal rontott s hátad közepén fát vágva dühöngött?»

750

Az ilyesmiket ő elhagyta s a rút szavakat s oltárlesí tréfát,
s művészeti águnkat fölemelte, falát tornyozta magasra
fennkölt nyelvvvel, nemes eszmékkal, s nem köznapi, nem kofa-gúnnal,
nem holmi magánemberkéken mulatozva, nem asszonyi népen,
de a legfőbbekre rohant hevesen hős héraklési haraggal,
átrontva iszonyteli bórszagokon s habarékdühű fenyegetésen,
bátran tüstént viadalra magát szólítva, a fogcsikoritót,
755 akinek szeme Kutylu kurvának szemelángjaival lobogott szét,
s a fejét körben száz csapnivaló hízelgő nyalta örökön,
akinek vésszel viselős örvény zubogását zúgta ki hangja,
szaga fókáé, töke mosdatlan mumusé, és segge tevée.

760

Íly szörny láttán sem ijedtem meg, hanem értetek egyre csatázva
és minden más szigetért, álltam vele szemben a harcot. Ezért most
illő nagyonis, hogy hálát adjatok, emlékezzetek erre.

Hiszen és ha sikerre jutottam előbb, sose jártam a tornaterekre

765 fiukat csábítani, ám batyumat szedtem s hazatértem azonnal,
 kicsikét bosszantva, vidítva nagyon, s ami kellett, megcselekedve.
 Hát éppen ezért tartson velem itt
 aki férfiu és aki még gyermek;
 s a kopasznak is azt a tanácsot adom,
 mindnek: diadalra segítse dalom.
 Mert hogyha ma én győzők, sok akad,
 770 ki az asztalnál s lakománál szól:
 «A kopasznak vidd csak a jófalmat,
 sose sajnáld, add a kopasznak,
 mert rajta is íme a legnemesebb
 nagy költő homloka fénylik»

ELSŐ FÉLKAR

Múzsza, a háboruzást tova-
 vetve, velem danolássz,
 775 régi kedveseddel,
 zengj isteni nász, meg az em-
 berek lakomáit,
 s boldogok ünnepeit: hisz
 780 mindig is te tetted ezt.
 Ámde ha Karkinos eljön
 fiaival s könnyörög, hogy térj karukba,
 785 rá ne figyelj, ne végy részt
 versenyükön körükben,
 nézd csupa házifürjnek,
 törpenövésű piciny golyvásnyaku táncosnak
 790 őket, kecskebogyómorzsák s gépszörny keresőnek.
 Mondta az apjuk is, oly nehezen remélt
 795 drámájáról: a macska
 megfojtotta este.

MÁSODIK FÉLKAR

Széphaju szép Charisok zen-
 gő jeles énekeit
 kell a bölcs dalosnak
 800 fennzengni, mikor csivogó
 hangjának örül
 tavaszi fecskemadár; de
 kart ne kapjon Morsimos,
 és ne Melanthios, az, kit
 805 hallottam keserű hangon nyiszogni,
 mikor tragédiában
 öccse meg ő kapott kart,
 de bizony mindakettő
 810 Gorgón-szörny, nagyevő, csúf hárpia, márnaleső,
 banyaűző, nyomorú, bakbűzű, halfölemésztő:
 815 köpj csak ezekre nagyot, laposat, magas
 Múzsza, s utána ma vélem
 játssz az ünnepélyen.

TRYGAIOS

(Megjelenik a Szürettel s az Ünnepeálllyel.)

Nehéz volt ám az istenekhez érnem el!

820

A lábamat kikészítettem teljesen.

*(A nézőkhöz.)*S be csöppek voltatok ti, az égből nézve. Én
onnan silányerkölesüeknek láttalak,
míg innen lentről — méggyatrább erkölesünek.

SZOLGA

(Kilép Trygaios házából.)

Uram, megjöttél?

TRYGAIOS

Úgy hallottam valakitől.

SZOLGA

Mit tapasztaltál?

TRYGAIOS

Hosszu útat jártam én,
hát fáj a lábam.

825

SZOLGA

Áruld el nekem . . .

TRYGAIOS

No mit?

SZOLGA

Láttál-e más embert is ott bolyongani
a légben, kívüled még?

TRYGAIOS

Nem láttam, csupán
két-három ódaköltő lelkét lengeni.

SZOLGA

És mit mívelték?

TRYGAIOS

Kezdő-sort kerestek ott,
aféle égilégiúszólengedit.

830

SZOLGA

És az nem igaz, mit mondanak, hogy ott magunk
csillaggá válunk fönn, mihelyt itt meghalunk?

TRYGAIOS

Dehogynem.

SZOLGA

És mily csillag lett ott frissiben
Ión, Chiosból?

TRYGAIOS

835

Az, ki nemrég írta lenn
a «Hajnalcsillag»-ot? Tudd meg, mihelyt fölért,
mindenki ajkán Hajnalcsillag lett neve.

SZOLGA

És mondd, mik az égen átszáguldó csillagok,
melyek lángolva futnak?

TRYGAIOS

480

Egyik-másika
a gazdag csillagoknak ebédéről megy haza,
kezükben lámpás, lámpásukban tűz lobog
De fogd s vezesd be hozzám gyorsan ezt a lányt,
öblítsd ki kádunk, és hamar melegíts vizet,
s a nászi ágyat, kérlek, vesd meg ott nekünk.
845 S ha elvégezted, jőjj ki hozzánk. Addig én
e másik lányt itt a Tanácshoz küldeném.

SZOLGA

Honnan szerezted őket?

TRYGAIOS

Az égből. Honnan is?

SZOLGA

Három obolost nem adnék az istenekért,
ha, mint mi halandók, ők is bordélyt tartanak.

TRYGAIOS

850

Nem mind; de ott is ebből élnek némelyek.
No, indulás, gyerünk!

SZOLGA

De mondd, adjak neki
valamit enni?

TRYGAIOS

Semmit; nem eszik ez cipót,
lepényt sem óhajt, minhogy már hozzászokott,
hogy ambrosiát nyal mindig az istenek között.

SZOLGA

855

Hát akkor itt lenn is csak nyalni kell neki.
(Elmegy az Ünnepeállal.)

KAR

Boldog az öreg nagyon,
látom, hogy örömtele
teszi, amit tesz.

TRYGAIOS

Hát még, ha nyalka vőlegényt, díszben ragyogni láttok !

KAR

360

Méltán irigyelnek, agg,
mert újra csak ifjú vagy,
dús mirrha-kenet közt.

TRYGAIOS

Hiszem. Hát még ha csókolom s a mellét markolom meg !

KARVEZETŐ

A Karkinos csigáinál bizony hogy boldogabb léssz.

TRYGAIOS

865

No és nem méltán? Én, aki
ganajbogáron szállva föl,
megmentettem hellén hazánk,
s réten-mezőn
már biztonságban tud kiki
ölelni és aludni.

SZOLGA

(Visszajön.)

A lányt megmostam, szép farát is, ó be szép !
Kisült lepényünk, fűszerekkel illatos,
mindene megvan: már csak szerszám kell neki.

870

TRYGAIOS

No rajta, adjuk át most ezt az Ünnepelet
a Tanácsnak végre.

SZOLGA

Hát ki ez az Ünnepelet?

TRYGAIOS

875

Akit megnyomtunk egykoron, mikor nagyon
besziva tartottunk Braurónba; hát ez az,
tudd meg, s kit majdnem elszalasztottunk.

SZOLGA

Uram,
be szép ötesztendőrefordulófarú !

TRYGAIOS

(A nézőkhöz.)

Jól van. Közöttetek ki jámbor és igaz?
Ki adja híven át a Tanácsnak ezt a lányt?

(A szolgálához.)

Mit sündörögsz ott?

SZOLGA

Semmit; csak a Szoros-beli
játékra szerszámomnak sátrat nézdelek.

TRYGAIOS

(A nézőkhöz.)

Hát senki se mondja, hogy megőrzi?

(Az Ünnepélyhez.)

Lépj ide:

középre viszlek s itt leteszlek én magam.

(Az Ünnepélyt a középre vezeti.)

SZOLGA

Az ottan int.

TRYGAIOS

Ki?

SZOLGA

Hogy ki? Hát Ariphradés,
azt kéri: ő vezesse arra.

TRYGAIOS

Kedvesem,
levét útközben ő kinyalná teljesen.

(Az Ünnepélyhez.)

Leány, előbb csak rakd le itt a holmidat.

*(Az Ünnepély leveit lepleit. A meztelen Ünnepélyt Trygaios a Tanács
[elé vezeti.]*

Tanács, pry tánok, íme. itt az Ünnepély.

Tekintsétek meg, nektek mily nagy jót hozok,

emelintsétek csak följobb lábát egy kicsit,

s az áldozat már számotokra fennragyog.

S a sütőkonyha is, látjátok.

SZOLGA

Mily csinos.

Így hát ezért oly füstös? Ott álltak, tudom,
a háború előtt a Tanács edényei.

TRYGAIOS

Hát tornaversenyt rendezhettek rögtön itt,

kik őt bírjátok, kezdhettek már holnap is:

birkózni földön, négykézláb felállani,

380

385

390

395

396/a

896/b

csapást csapásra, térden, dőlve felállani,
és összetusázni megkenekedve, legényesen,
verekedni, vívni, karral is, szerszámmal is;
harmadnapon lovasversenyre keljetek,
lovag lovaggal versenyezzék versenyen,
egymással összecsapva majd a két szekér,
lihegve, fúva ágaskodják szorgosan;
lebukva és le is konyulva sok lovas
kerül, ki itt a fordulókon elhever.

900

905

Vegyétek hát az Ünnepeélyt, tanácstagok.
Ni, mily mohón kap egy tanácstag érte már!
De hogyha díjtalan pör várna rád, tudom,
törvényszünettel mentenéd ki most magad.

KAR

910

Mily hasznos az ily derék
polgár valamennyiünk
számára, valóban.

TRYGAIOS

Ha majd beszúrtök, jobban is megtudjátok, ki volnék.

KAR

915

Már most tudom én: egész
népünknek, igen, te meg-
váltója vagy, az vagy.

TRYGAIOS

Valóban akkor mondhatod, ha újborom kiittad!

KAR

Szemünkben, isteneink után, tudd meg, te vagy legelső.

TRYGAIOS

920

Megérdemlem hálátok, én
Trygaios, Athmoné-beli,
a szörnyű bajt szüntetve, mely
népünkre tört,
a földműves nép nagy baját,
s Hyperbolost elűztem.

SZOLGA

Mondd meg tehát, hogy mit kell tenni most nekünk.

TRYGAIOS

Áldozni ennek egy csuporral, semmi mást.

SZOLGA

Csuporral, mint egy ócska csöpp Hermésnek, úgy?

TRIGAIOS

925

Mi jobb szeretted? Hát hízlalt ökörrrel-é?

SZOLGA

Ökörrrel? Azt ne, mert öklelni kéne még.

TRYGAIOS

Talán kövér nagy disznóval?

SZOLGA

Nem, nem!

TRYGAIOS

Miért?

SZOLGA

Theogenés nagy disznósága nem kívánt.

TRYGAIOS

No hát, mi van még hátra, mit vélsz?

SZOLGA

Hát a juh!

930

TRYGAIOS

Juh !?

SZOLGA

Zeusra, az hát!

TRYGAIOS

Node hiszen ez ión

kiáltás.

SZOLGA

S hogy mindenben jámborak legyünk:
egymás iránt bárányszívűek, kedvesek,
szövetségestársakhoz is türelmesek.

TRYGAIOS

Jól mondod.

SZOLGA

935

S hogy mindenben jámborak legyünk:
s egymás iránt bárányszívűek, kedvesek,
szövetségestársakhoz is türelmesek.

TRYGAIOS

Eredj, tehát keríts és hozz juhot hamar;
az oltárt meg majd én adom, min áldozunk.

(Trygaios és a szolga el.)

KAR

940 Lám, mind, mit isten úgy akart, szerencse is segített,
szépen sikerült, s ez amazzal igen
jókor kerül össze, amint kell.

TRYGAIOS

(Visszajön.)

Világos, így van; készen áll kapunk előtt az oltár.

KAR

945 No, siessetek addig, amíg üde szél
veri vissza a háborút úgy, ahogy az ég
óhajtja. Lám, sorsunk ma kegyes
szellem vezeti a jobbra.

TRYGAIOS

Ím itt a kosár a darával, és a koszorú és a kés is,
s a tűz is itt lobog, csupán juh kell az áldozathoz.

KAR

950 Hát nem rohantok érte? Ha
Chairis idenéz, hamar
hivatlan eljön fúni a
sípját, s tudom jól, hogyha majd
szorgalmasan fú, ráfizet-
tek, csak ne zenéljen.

TRYGAIOS

(A báránnyal és vízzel visszatérő szolgálhoz.)
Kosarat kezedbe és a kézmosó vizet,
s rohanj, az oltárt jobbfelé kerüld körül.

SZOLGA

Tessél, körülkerültem. Mondhatod tovább.

TRYGAIOS

960 No rajta, az üszköt vízbemártom. Kedvesem,
csóvöld; s te itt az árpalisztet nyújtsd nekem,
s a kézmosóban tisztítsd meg te is kezed,
és hints a nép közé magot.

SZOLGA

Már hintem is.

TRYGAIOS

Adtál nekik?

SZOLGA

965 Hermésre! Adtam, jó sokat:
akármilyen sok itt a néző férfi, nincs
közöttük egy se, hogy ne volna magva, hidd.

TRYGAIOS

A nők magot nem kaptak.

SZOLGA

Majd adnak nekik

a férjeik este.

TRYGAIOS

Hát imára, emberek!

Ki van jelen? Sok jámbor ember hol vagyon?

SZOLGA

Hadd öntöm rájuk. Sok van itt s jámbor nagyon.

(*Meghinti a nézőket vízzel.*)

TRYGAIOS

970 Jámbornak tartod őket?

SZOLGA

Mért ne? Hát hiszen

ilyen sok vízzel öntözöm meg őket, és
helyben maradnak mégis, egy se távozik.

TRYGAIOS

Nohát imára gyorsan.

SZOLGA

Esdjünk, rajta hát.

TRYGAIOS

975 Ó, legkegyesebb szent isteni nő,
Béke, királynőnk,
kit tisztel a tánc, kit tisztel a nász,
vedd át kegyesen szent áldozatunk.

SZOLGA

980 Vedd hát át, ó, te nagyontisztelt,
s Zeusra! ne tégy úgy, mint tesznek a nők,
akik szeretőt tartani szoktak.
Udvari ajtót kicsikét nyitnak,
és amögül csak kilesekednek;
s aztán ha reájuk néz bárki,
985 hamar eltűnnek;
s ha már tovament, kilesekednek.
Vélünk te ilyesmit sose mívelj.

TRYGAIOS

Ne is! ámde mutasd minekünk illón
teljes magadat, kedveseidnek,
kik tizenhárom kerek éve

990 epedünk érted;
 oszlasd a gyomorkorgást s a csatát,
 neved itt legyen ez: «Csatabontó»;
 üzd ki belőlünk mind a gyanakvást,
 mit kieszeltünk,
 és egymásra vetünk csevegés közt;
 995 Öntsd miránk, minden hellénre
 a barátságnak
 kenetét újból, és elménkbe
 elegyítsd az enyhe megértést már;
 1000 és töltsd piacunk sok jóval, a jó
 fokhagymával, melyet ad Megara,
 füge, alma, s gránátalmával,
 és kurta köpennyel a szolgálknak;
 s boiót-nép hozza nekünk a libát,
 a kacsát, a galambot is, és bibicet;
 1005 s a Kópaisból kosarakkal a sok
 ángolnát, sürgődjünk akörül
 mind vásárban, lökjük messze
 Morychost, Teleast, Glauketést, és más
 sok nagy torkost; s majd ha Melanthios
 1010 jön, késsék csak el ott a piacon:
 minden eladva, s ő keseregjen
 Médeiá-jából jaj-idézzen:
 «Ez a vég, ez a vég! megfosztottak
 ama céklák közt feküvőktől már!»
 1015 S aki ott áll, rajta viduljon.
 Tisztelt nagy úrnó, esdünk, ezt add meg nekünk.
 (A szolgálhoz.)
 No, fogd a kést, és mint szakértő jó szakács,
 vágd a juhot le.

SZOLGA

Nem törvénszerű.

TRYGAIOS

Miért?

SZOLGA

1020 A Béke nem örvend mészárlásnak, úgy hiszem,
 s az oltárára nem való vér.

TRYGAIOS

Vidd be hát,
 áldozd fel ott benn, s hozd ki nekünk combjait.
 (Félre.)
 Az állat így a karvezérnek megmarad.
 (Szolga el.)

KAR

Te most maradj kinn itt velünk, s rakj hasábokat fel,
 rakogasd sebesen, nagyonis szaporán,
 ami kell ide áldozatunkhoz.

TRYGAIOS

A rózsét, mit gondolsz, talán nem jósilag teszem le?

KAR

Miért is ne? Mi volna, amit te, okos,
 meg nem cseleksedsz? Van-e, mit ki nem eszelsz
 mindabból, mit csak tudhat a bölc
 meg az igaz és merész szív?

TRYGAIOS

Hasábom ég már, főzni tud, lefőzi Stilbidést is.
 Az asztalt én magam hozom, kölyökre semmi szükség.
 (*Visszavonul.*)

KAR

Ki volna még, ki nem dicsér
 ilyen derék férfiút,
 szent városunkat ki oly
 küzdőn mentette meg?
 És épp ezért irigylik őt
 már minden időkben.

TRYGAIOS

(*Hozza és leteszi az asztalt.*)

Ez itt van.

(*A szolgálához.*)

Fogd és tedd a tűzre a combokat;
 a belsőség az én gondom s a jófalat.

SZOLGA

Az én gondom bizony.

TRYGAIOS

Még itt vagy? Már gyere,

SZOLGA

Már itt vagyok. Vagy tán, hogy késem, azt hiszed?

TRYGAIOS

Csak süsd ki jól ezt; valaki, látom, erre tart,
 babérlevéllel ékesítve homloka.

SZOLGA

Vajon ki ez?

TRYGAIOS

Hetvenkedőnek gondolom.

SZOLGA

Valami jós?

TRYGAIOS

Nem, Zeusra! de Hieroklés,
ki Óreosban szokta adni jóslatát.

SZOLGA

Vajon mi szóra készül?

TRYGAIOS

Látom rajta jól:
egyetmást majd a béke ellen szónokol.

SZOLGA

1050 A zsíros füst szagára jött csak, úgy hiszem.

TRYGAIOS

Tegyünk úgy, minha nem látnók.

SZOLGA

Nagyon helyes.

HIEROKLÉS

Miféle, és mely istené az áldozat?

TRYGAIOS

(A szolgához.)

Csak csöndbe süsd, s vigyázz, a veséjéhez ne nyúlj.

HIEROKLÉS

Kinek áldoztok? Hát nem mondjátok?

TRYGAIOS

(A szolgához.)

Farka jól

1055 kisült.

SZOLGA

Jól, hála, Béke, úrnők, kedvesünk!

HIEROKLÉS

Az áldozást kezd, s adj belőle nekem is.

TRYGAIOS

Előbb még meg kell sütnünk.

HIEROKLÉS

Meg van sütvé már
ez a része itt, ni.

TRYGAIOS

Kotnyeles vagy, bárki vagy.
(*A szolgához.*)

Szeld föl.

HIEROKLÉS

Hol az asztal?

TRYGAIOS

(*A szolgához.*)
Áldozáshoz hozz kehelyt.
(*Szolga el.*)

HIEROKLÉS

1060 Nyelvét külön szokás levágni.

TRYGAIOS

Tudjuk azt.

De tudod-e, mit tégy?

HIEROKLÉS

Ha megmondod.

TRYGAIOS

Ne szólj velünk
csöppet se: mert ez itten Béke-áldozat.

HIEROKLÉS

Jaj, ti szegény és balga halandók...

TRYGAIOS

Fődre az átok!

HIEROKLÉS

1065

... ostoba fővel akik nem ügyeltetek isteni szóra,
és a mogorvaszemű — majmokkal egyeztetek össze.

TRYGAIOS

Höhöhö!

HIEROKLÉS

Ejnye, nevensz?

TRYGAIOS

A mogorvaszemű majom oly szép!

HIEROKLÉS

Gyöngé galambok, hittetek íme a rókaifiaknak,
kiknek a lelke csalárd, elméje csalárd,

TRYGAIOS

No, te híres,
bár úgy forna tündöd, mint itt e tündő a fazékban.

HIEROKLÉS

1070 Hogyha Bakist nem csalták volna meg egykor a nimfák,
és a halandókat Bakis és e Bakist meg a nimfák ...

TRYGAIOS

Pusztulj el, ha azonnal nem szűnsz meg bakisolni!

HIEROKLÉS

Nem volt végzet még, hogy eloldjad a Béke bilincsét,
csak ha előbb jóval ...

TRYGAIOS

(A szolgálhoz.)

Tele kell ezt hinteni sóval.

HIEROKLÉS

1075 Tudd, nem kedves még szüntetni az égbelieknek
1076a harci-zsivajt, valamíg farkas nem nőszí a bárányt.

TRYGAIOS

1076b Ej, átokfajzat! farkas hogy nőssze a bárányt?

HIEROKLÉS

És valamíg a poloska, ha fut, bűdösebb szagot áraszt,
és valamíg a visítva vajudó vizsla vakot szül:
addig nem lett volna szabad megkötni a békét.

TRYGAIOS

1080 Hát mit tettünk volna? Talán sose szűnni a harctól?
Sorsot vetni talán, melyikünk jaja légyen erősebb,
míg ha kibékülnénk, Hellas kettőnket uralna?

HIEROKLÉS

Nem megy előre a rák, csak hátra, hiába terelnéd.

TRYGAIOS

1085 Nem, nem eszed soha közcsarnokban az ingyenebédet,
és soha nem fogod azt, ami jó, fékezni te köztünk.

HIEROKLÉS

Sündisznót sohasem tudhatsz simogatni simává.

TRYGAIOS

Ámitgatni Athén népét mikor is hagyod abba?

HIEROKLÉS

Isteneinknek combot mily jószóra pirítottok?

TRYGAIOS

Mit gyönyörűen megköltött Homéros:

1090

«Ők meg a háború bűsz felhőit messzezavarva,
Békéjük kötik és oltárt már ennek emelnek.
Majd hogy elégték a combok, a belsőrészt meg is ették,
kelyhet emeltek már, s én voltam az útmutatójuk;»
jónak azonban fényes korsót senkise nyújtott.

HIEROKLÉS

1095

Nem rám tartozik ez, mivel ezt sose mondta Sibylla.

TRYGAIOS

Zeusra, bizony hogy bölcsen s jól megmondta Homéros:
«Törzstelen és törvénytelen az, nincs tűzhelye annak,
belső háborúnak ki örül, véres viadalnak.»

HIEROKLÉS

Mégis, ügyelj, nehogy elmédet megcsalva cselével,
ölyv elorozza . . .

TRYGAIOS

(*A szolgálához.*)

1100

A húsrá ügyelj te nagyon, riadalmas
ügyis az ily jóslat mindétig a birkabeleknek.
Adj belsőséget, loccsantani töltsd meg a kelyhet.

HIEROKLÉS

Én is szolgállok, ha megengeditek, ma magamnak.

TRYGAIOS

(*Félre.*)

Loccsants, loccsants!

HIEROKLÉS

(*A szolgálához.*)

1105

Adj belsőséget nekem is, töltsd hát meg kelyhem.

TRYGAIOS

«Csakhogy tudd, nem kedves még ez az égbelieknek,
csak ha» mi loccsantunk meg iszunk, te pedig tovakotródsz.

Béke, dicső úrnő, míg élünk, légy te a társunk!

HIEROKLÉS

Hozd nyelvét!

TRYGAIOS

De bizony csak vidd te tovább a tiédet!

SZOLGA

Loccsants !

TRYGAIOS

(A szolgálához.)

Hát ezt is vedd gyorsan az áldozatunkhoz.
(Részt ad neki a belsőségekből.)

HIEROKLÉS

Senkisem ad ma nekem már jófialatot?

TRYGAIOS

Lehetetlen

adni neked, «valamíg farkas nem nősz a bárányt.»

HIEROKLÉS

Térded ölelve könyörgök !

TRYGAIOS

Igen, de hiába, barátom:

1115

«Sündisznót sohasem tudhatsz simogatni simává.»
 S ti, nézők, jertek, itt velünk étkezzetek
 mindnyájan.

HIEROKLÉS

És én?

TRYGAIOS

Te csak a Sibylládat edd.

HIEROKLÉS

De a Földanyára ! Ketten esztek csak ? Hiszen
 ez közvagon. Közétek rontok, elviszem.

TRYGAIOS

(A szolgálához.)

Csak üsd, csak üsd a Bakisát !

HIEROKLÉS

Följelentelek.

TRYGAIOS

1120

De én is, hogy falánk vagy és hetvenkedő.
(A Szolgálhoz.)

Csak verd a nyegle fickót, adj botot neki.

SZOLGA

Inkább te; én lehántom ezt a birkabőrt,
 amit csalással szerzett és magára vett.

TRYGAIOS

Veted le azt a birkabőrt, hé, áldozár?!
Nem hallod?

(*Hieroklés menekül.*)

Holló, Óreosból szállt madár!
Elymnionba nem röpülsz hamar tovább?

KAR

Víg vagyok, víg vagyok,
sisak sosem kell nekem,
se hagyma, sem sajt soha.

Harcolni nem vágyom én,
csak borozgatni jó
tűz körül jó barát-
tokkal, és rakni rá
azt a legszárazabb
tűzre nagyonis való
nyári vágásu fát,

s rajta borsót pattogatva,
cserfamakkot jól pirítva,
csókra csalni thrák leányt,
míg mosakszik asszonyom.

KARVEZETŐ

Édesebb nincs, mintha immár elvetettem földemen,
és az isten permetez rá, és a szomszéd szól nekem:
«Mostanában mit csináljunk, mondd, derék Kómarchidés.»—

«Míg az isten végzi dolgát, iddogáljunk egy kicsit.
Hát piríts meg, nőm, azonnal három mérce jó babot,
hínts közébe tiszta búzát, és a házból hozz füget;

Syra meg Mánést kiáltsa a mezőről vissza már.
Mert ma szőlőt kötni, nyesni, vagy kapálni nem lehet.
sem taposni, mert a zápor nyirkosítja földemet.»—

«Hozzátok ki házikómból csizem és fenyőrigóm;
még kerül benn egy kevés tej s négy egész nyúl hogyha csak
el nem vitte tán a macska tegnap este az egyiket;
mert zörömbölt bent erősen s mit tudom mit vert le már;
hármat hozz ki most minékünk, s egyet apámnak adj, gyerek;
kérj Aischinadés kertjéből fürtös mirtus-ágakat;

és Charinadést kiáltsuk át a szomszédból ide,
hogy körünkben iddogáljon,
míg az isten földjeinkre
gazdag áldást permetez.»

KAR

És mikor tücskeink
édes daluk zengetik
jó örömmel nézdelem
a lémnosi fürtöket,
érnek-e már vajon

legkorább érik ez,
 s nézem a friss fügét,
 1165 hogy mikép duzzadoz;
 és ha puha, porhanyós,
 megszédem s úgy eszem,
 s mondom is: «Ti drága Hórák!»
 jó italt keverve mondom;
 1170 s vastag és vidám leszek,
 nyáridőben így teszek...

KARVEZETŐ

... inkább, minthogy az istenverte hadvezérre nézzek én,
 s rajta hármás nagy taréjra, bíborára köntösén,
 1175 melynek élénk szép színéről azt beszéli: sardesi;
 ám ha hősi bíborában kéne harcot állnia,
 hátul akkor kyzikéni módra lenne szardeszibb;
 mert először futna-szökne, mint egy sárga nagy kakas,
 rázogatva nagy taréját, s én megállnám őrhelyem.
 És ha újra itt teremnek, ó be tűrhetetlenek,
 1180 mindnyájunkat csak fölírnak, csak leírnak, csak ki-be,
 három-négyszer megcserélve. «Holnap aztán indulás.»
 Míg ez élelmet se vett még, nem tudta, hogy menni kell;
 aztán csak meglátja mégis Pandión szobrán nevét,
 1185 néz fanyar-keserű szemmel, nagy zavarban fut szegény.
 Így csak minket ráncigálnak, csak parasztot, várost
 már kevésbé, ők, az ég s föld jól ismerte pajzsvetők.
 Hogyha isten úgy akarja, velük még leszámolok.
 Annyit ártottak nekem már
 ők, hisz itthon mind oroszlán,
 1190 míg a harcban róka mind.

TRYGAIOS

Ihaj, juhaj!
 Lagzimba, lám csak, mily sok vendég érkezett!

(A szolgálhoz.)

E sisaksörénnyel asztalunk seperd le jól,
 mert erre jó, különben semmi haszna már.
 1195 Aztán meg hozd a lepényt is, és a fenyőrigót,
 s a sok nyulat, s a szép fonott kalácsokat.
 (Sarlómives és fazekas jön.)

SARLÓMIVES

Hol van Trygaios, hol?

TRYGAIOS

Fenyőrigót sütök.

SARLÓMIVES

Derék Trygaios, nagy jót tettél ám velünk,
 hogy ezt a békét megkötötted; mert hiszen

- 1200 sarlóm idáig meg nem vette senkisémet,
garast se kínált, most meg öt drachmát kapok,
s korsót mezőre, három drachmáért ad ez.
Vedd hát e sarlót, jó Trygaios, és amely
edényt kívánod, kapd meg ingyen; így, no még;
az árusítás tiszta hasznából neked
1205 ezt nászajándékkul kínáljuk, íme vedd.

TRYGAIOS

Tegyétek hát le nálam ezt, és menjete
a házba gyorsan, lakmározni; mert amott
egy fegyverárus vágat erre mérgesen
*(Fegyverkereskedő jön. Néma személyek: különböző fegyverek
kiki a maga mesterségének termékével követik.)*

FEGYVERKERESKEDŐ

- 1210 Trygaios, ó be tönkretettél teljesen!

TRYGAIOS

Mi lelt, szegény, te? Forgóárus, forgolódsz?

FEGYVERKERESKEDŐ

Te tönkretetted hívásom, életem,
s ezét is itt, meg itt e dárda-mívesét.
(A sisakmívesre és a dárda-forgatóra mutat.)

TRYGAIOS

Mit adjak hát e két sisaksörényedért?

FEGYVERKERESKEDŐ

- 1215 No hát mit adsz?

TRYGAIOS

Mit is? No, szinte szégyelem.
De mert a boglárával volt munkád nem kevés,
megadnék érte három mérce jó fűgét;
mivelhogy asztalt még söpörhettek velük.

FEGYVERKERESKEDŐ

Nohát legyen, csak menj a házba, hozd fűgéd.
(A sisakmíveshez.)

- 1220 Jobb ez, barátom, mintha semmitsem kapunk.

TRYGAIOS

(Jobban megnézi.)

Vidd, vidd ki ezt a házamból, a fenébe vidd.
Kopott a szőre, e sörény sörénytelen.
Egy fia fűgét kérsz is szerénytelen.

FEGYVERKERESKEDŐ

1225

S e tízminás páncélderékkel, én szegény,
e jólbélelttel, már ezentúl mit tegyek?

TRYGAIOS

No ezzel aztán épp ne érjen veszteség!
Amennyi volt a költség véle, annyiért
add el nekem: rá félrejárnom jó nagyon ...
(Ráül.)

FEGYVERKERESKEDŐ

Ne szöld le már így csúnya göggel áruim.

TRYGAIOS

1230

Három követ kell kell körbe rakni. Nem remek?

FEGYVERKERESKEDŐ

Te esztelen! Hogy tudsz benyúlni, törteni?

TRYGAIOS

Hát itt, e karöltön át benyújtva majd kezem,
meg itt.

FEGYVERKERESKEDŐ

Hogyan, hát mindakettőt?

TRYGAIOS

Zeusra, hát!

Még azt ne mondják, hogy hajólukat lopok.

FEGYVERKERESKEDŐ

1235

És tízminás páncélt használsz majd mint budit?

TRYGAIOS

Butuskám, Zeusra, hát! Vagy tán azt gondolod,
hogy bár ezer drachmáért eladnám farom?

FEGYVERKERESKEDŐ

Eredj be hát és hozd a pénzt.

TRYGAIOS

De, kedvesem,
töri a farom. Semmiképp meg nem veszem.

FEGYVERKERESKEDŐ

1240

Hát itt e harci harsonával mit tegyek?
Nekem magamnak is hatvan drachmába volt.

TRYGAIOS

Ha itt e lukba ólmot öntesz, és fölül
jó hosszú pálcát dugsz be, lásd, játék lehet
belőle még számodra, *kottabos* nevű.

FEGYVERKERESKEDŐ

Ó, jaj, kicsúfolsz.

TRYGAIOS

1245

Jól van, mást tanácsolok.

Azért az ólmot, mint kimondtam, öntsd belé,
 aztán akaszd zsinegre szépen és csinálj
 közepére nyelvet: véle így a földeken
 mérhetsz fügét a népnek, mintha mérlegen.

FEGYVERKERESKEDŐ

1250

Megöltél átkos istenség, te, jaj nekem!
 Mért adtam én e két sisakért egy-egy minát.
 S most mit tegyek? Vajon ki vásárolja meg?

TRYGAIOS

Egyiptomig vidd, ott bocsássad áruba:
 ha hashajtót mérsz véle, abban nincs hiba.

FEGYVERKERESKEDŐ

1255

Sisakmíves, te! Haj, be kutyaúl vagyunk!

TRYGAIOS

Hisz ennek semmi kára nem lesz.

FEGYVERKERESKEDŐ

Miért? Ki lesz,
 ki itt e földön sisakot vásárolna még?

TRYGAIOS

Ha két fület ragasztasz rá, mint itt ezek,
(Megfogja a fegyverkereskedő két fülét.)
 korsó gyanánt elkélne jobban, mint előbb.

FEGYVERKERESKEDŐ

Menjünk csak, dárdamíves.

TRYGAIOS

1260

Ó ne, semmikép!
 A dárdáit bizony még megvásárolom.

FEGYVERKERESKEDŐ

Mit adsz meg értük?

TRYGAIOS

Mind kettéfűrészzelem,
 s karónak, százat egy drachmáért, megveszem.

FEGYVERKERESKEDŐ

Csúful lenéznek. Induljunk barátaim.

(Fegyverkereskedő és fegyvermívesek kimennek.)

TRYGAIOS

No, Zeusra! itt jön már vizelni két fiú
a vendégek közül, s próbálni énekét,
úgy gondolom, mit ott fog énekelni benn.

(Az egyik fiúhoz)

Nohát, amit bent vágyasz dalolni, kisfiam,
elébem állva próbáld el csak itt nekem.

FIÚ

1270

«Most későbbieket kezdek megzengeni . . .»

TRYGAIOS

Hagyd el,
késekről sose zengj, te szegény nyomorult, mikor immár
béke van; úgy bizony, ostoba vagy, verjen meg az átok.

FIÚ

«Ők, amikor már egymásnak közelébe kerültek,
könnyű tárcsákkal verekedtek s domboru pajzssal.»

TRYGAIOS

1275

Pajzssal? Nem hagyod el? Mersz még említeni pajzsot?

FIÚ

«Egybekeverve kavargott jajszó és diadalszó.»

TRYGAIOS

Jajszó? Ej, Dionysos hallja! te fogsz danolászni
jajszóval, ha a jajszót zenged, a domboru pajzsot.

FIÚ

Hát mit zengjek ugyan? Te magad mondd meg, minek örvendsz.

TRYGAIOS

1280

«Ott lakomáztak ökörhúst» zengd, és mást, mi ilyesmi:
«és az ebédjüket ették minden jófalatokkal.»

FIÚ

«Ott lakomáztak ökörhúst, és a nyakát lovaiknak
oldották ki, az izzadtat, jóllakva a harccal.»

TRYGAIOS

1285

A háborúval jóllaktak, és ettek bizony.
Ezt énekeld, hogy jól is laktak s ettek is.

FIÚ

«Majd azután vértelkedtek . . .»

TRYGAIOS

Hiszem is, hogy örömmel.

FIÚ

«...és kiomlottak a tornyokból, kélt nagy hadilárma.»

TRYGAIOS

Pusztulj, kölyök, s a harcok vesszenek veled.
Hát csak csatákat tudsz dalolni? Ki fia vagy?

FIÚ

Én?

TRYGAIOS

Zeusra, hát ki más?

FIÚ

1290

A Lamachos fia.

TRYGAIOS

Aj, baj!
Szinte csodálnám is, ha nem azt hallom, hogy az egyik
Hadrivalamachos s Belehalamachos fia vagy te.
No, menj, s a dárdahordozóknak zengd a dalt.

(*Fiú el.*)

1295

Hanem hát hol van Kleónymos gyermeke?

(*Második fiú előlép.*)

Dalolj, előbb mint visszamégy; mert jól tudom,
nem háborút zengsz, bölcs apának sarja vagy.

MÁSODIK FIÚ

«Pajzsomat egy *saios* mutogatja: a sűrűbe dobtam,
bárha hibátlan volt, s nem szívesen veszítém.»

TRYGAIOS

1300

Mondd, gyermekem, te az édesapádról zenged e dalt most?

MÁSODIK FIÚ

«Ám lelkiem megmentettem.»

TRYGAIOS

Szüleidre gyalázat.

De rajta, menjünk már be, mert hát jól tudom,
hogy azt, amit pajzsról daloltál itt imént,
sosem felejtet, mint *apádnak* gyermeke.

(*Fiú el. Szolgák étkeket, édességeket hoznak.*)

1305

A többi rátok vár, akik most itt maradtatok, ezt mind
befalni és beszívni és fenéig inni bátran.

Nohát, begyűrni emberül,

s két állkapoccsal őrleni: hisz semmi haszna nincsen
ha semmit meg nem őrlenek, a szép fehér fogaknak.

1310

KARVEZETŐ

Hisz megteesszük mi úgyis ezt, de jól teszed, ha intesz.
 De hopp, ti eddig koplalók, a nyúlhoz nyúl ni nyomban!
 Hisz mindennap nem lelték ám
 sok jófalatra, mely ilyen magányosan bolyongna.
 Harapjátok hát, mert ha nem, majd bánjátok, tudom jól.

1315

TRYGAIOS

Áhítat, csend! és most az arát hozzátok amonnan élémbe;
 fáklyákat elő! vigadozzon a nép, mindenki nevetve köszöntse.
 S a földművelő szerszámokat is vigyük el mi megint a mezőre,
 táncolva, locsolva az áldozatot, s jó messze Hyperbolos-űzve,
 és kérve nagy isteneinket,
 tegye dússá hellén népünket,
 legyen immár sok-sok árpája
 mindnek egyenlőn, bor sok legyen, és
 jó füge, rágni,
 és a sok asszony szüljön nekünk,
 s amit elveszítettünk, mindama jó
 legyen újra miénk, most, kezdettől,
 s odavesszen a vas, a fényes.

1320

1325

(Elhagyja a házat a Szürettel, menyasszonyával. Fáklyás szolgák követik őket.)

Jőjj, asszony, a földre ki,
 hogy ott velem édesen
 hálj, édesem, ottkinn.
 Hymén, Hymenaios!

1330

KARVEZETŐ

Boldog, te, az érdemed
 szerint háromszorosan!
 Hymén, Hymenaios
 Hymén, Hymenaios.

1335

TRYGAIOS

Mit kell vele tenni?

KAR

Mit kell vele tenni?

TRYGAIOS

Csak beszüretelni.

KAR

Csak beszüretelni.

KARVEZETŐ

Mi elsők, a vőlegényt
 mint a tisztünk ez, vigyük
 vállunkon, előre, haj!

1340

1345

Hymén, Hymenaios,
Hymén, Hymenaios!

TRYGAIOS

Boldog leszen éltetek,
mert nem civakodtok, ám
fügét szüreteltek.

1350

Hymén, Hymenaios!
Hymén, Hymenaios!

KAR

Nagy is, vastag is ezé,
s édes füge várja.

TRYGAIOS

(A Karhoz.)

Mondhatod, ha majd eszel
és ha jó sok bort iszol.

1355

Hymén, Hymenaios!
Hymén, Hymenaios!
Hát, emberek, éljete
vígán, és kövessetek,
s jóllakjatok immár!

VÉGE

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki szerkesztő: Vidosa László

62.56400 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

